

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL BİLİMLER ANASANAT DALI**

**ASLAN HEPGÜR'ÜN 10 FARKLI KEMAN TAKSİMİNİN
MAKAMSAL VE TEKNİK ANALİZİ**

Hasan ÇİZMELİOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Ferdi KOÇ

HAZİRAN-2022

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ASLAN HEPGÜR'ÜN 10 FARKLI KEMAN TAKSİMİNİN
MAKAMSAL VE TEKNİK ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan ÇİZMELİOĞLU

**Enstitü Anabilim Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Bilim Dalı : Müzik Bilimleri**

**“Bu tez 10/06/2022 Tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri
üyeleri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Ferdi KOÇ	Başarılı
Doç. Zeynep BARUT	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Funda ESİN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Hasan ÇİZMELİOĞLU

10/06/2022

ÖNSÖZ

Taksim, saz sanatkarlarının duygularını, düşüncelerini ve makamsal olarak nazari bilgileri ile birlikte tecrübesini de katarak kurallara riayet ederek serbest bir şekilde icra edilen bir formdur. Türk müziğinde hislerin, duyguların ve müzikal anlamdaki kazanımların enstrüman ile ifade edilmesinde taksim formunun önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Taksim formunda icracının yeterliliği ve duygu aktarımı güçlü ve anlaşılır olabilmesi için hem nazari bilgisine hem de sazındaki hâkimiyetine bağlıdır. Geçmişten günümüze kadar Türk müziğinin öğrenilmesinde geleneksel olarak usta çırak ilişkilerine önem ve değer verildiği görülmektedir. Usta çırak yani meşk sistemi denilen bu sistemde enstrüman icracıları hocalarında aldıkları çalım tarzı ve tavırlarını özümseyip taklit ederek ustalarına benzer icra etme gayretinde olduktan sonra kendi tavırlarını bulurlar.

Yapılan bu tezde ise keman sazını geleneksel üslupta icra eden ve birden fazla hoca ile çalışma fırsatı bularak icra tavırlarını öğrendikten sonra ve özümseydikten sonra kendi tavrını oluşturan keman sanatçısı Aslan Hepgür' ün keman sazındaki tavrı ile icra tekniği incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın oluşmasında emeğini esirgemeyen tecrübesi ve bilgisi ile yapılan bu tezin her aşamasında bilimsel destek sunan ve her türlü manevi katkıda bulunan danışman hocam Prof. Dr. Ferdi Koç'a yürekten sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hasan ÇİZMELİOĞLU

26/04/2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
ŞEKİL	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I: KEMÂNÎ ASLAN HEPGÜR'ÜN HAYATI VE SANATI.....	7
1.1. Hayatı.....	7
1.2. Sanatı	7
BÖLÜM II: ASLAN HEPGÜR'ÜN 10 FARKLI KEMAN TAKSİMİNİN MAKAMSAL VE TEKNİK ANALİZİ	9
2.1. Kürdili hicazkâr taksim	9
2.1.1. Kürdilihicazkâr taksim notası	9
2.1.2. Kürdilihicazkâr taksim makamsal analizi	16
2.1.3. Kürdilihicazkâr taksim icra tekniği açısından analizi	17
2.2. Nihavend taksim	22
2.2.1. Nihavend taksim notası.....	22
2.2.2. Nihavend taksim makamsal analizi	25
2.2.3. Nihavend taksim icra tekniği açısından analizi	26
2.3. Hüseyni taksim	28
2.3.1. Hüseyni taksim notası	28
2.3.2. Hüseyni taksim makamsal analizi.....	31
2.3.3. Hüseyni taksim icra tekniği açısından analizi.....	31
2.4. Hüseyni taksim (2).....	34
2.4.1. Hüseyni taksim (2)'in notası	34
2.4.2. Hüseyni taksim (2)'in makamsal analizi.....	36
2.4.3. Hüseyni taksim (2)'in icra tekniği açısından analizi.....	37
2.5. Muhayyer taksim	39
2.5.1 Muhayyer taksim notası.....	39
2.5.2. Muhayyer taksim makamsal analizi.....	41
2.5.3. Muhayyer taksim icra tekniği açısından analizi.....	41

2.6. Hicazkâr taksim	43
2.6.1 Hicazkâr taksimın notası	43
2.6.2. Hicazkâr taksimın makamsal analizi.....	47
2.6.3. Hicazkâr taksimın icra tekniği açısından analizi.....	48
2.7. Hicaz taksim	51
2.7.1 Hicaz taksimın notası	51
2.7.2. Hicaz taksimın makamsal analizi.....	53
2.7.3. Hicaz taksimın icra tekniği açısından analizi.....	53
2.8. İsfahan taksimi.....	55
2.8.1. İsfahan taksimın notası.....	55
2.8.2. İsfahan taksimın makamsal analizi	58
2.8.3. İsfahan taksimın icra tekniği açısından analizi	59
2.9. Rast taksimi	61
2.9.1. Rast taksimın notası	61
2.9.2. Rast taksimın makamsal analizi	62
2.9.3. Rast taksimın icra tekniği açısından analizi.....	63
2.10. Mahur taksimi.....	65
2.10.1. Mahur taksimın notası	65
2.10.2. Mahur taksimın makamsal analizi	66
2.10.3. Mahur taksimın icra tekniği açısından analizi	67
 SONUÇ	69
KAYNAKÇA.....	72
EKLER	73
ÖZGEÇMİŞ	74

KISALTMALAR

T. M.	: Türk Müziği
Dr.	: Doktor
Prof.	: Profesör
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
v.b.	: Ve benzeri

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kürdili hicazkar taksim notası	15
Şekil 2: Nihavent taksim notası.....	24
Şekil 3: Hüseyini taksim notası.....	30
Şekil 4: Hüseyini (2) taksim notası	35
Şekil 5: Muhayyer taksim notası.....	40
Şekil 6: Hicazkâr taksim notası.....	46
Şekil 7: Hicaz taksim notası.....	52
Şekil 8: İsfahan taksim notası	57
Şekil 9: Rast taksim notası	62
Şekil 10: Mahur taksim notası.....	66

ÖZET	
Başlık: Aslan HEPGÜR'ün 10 Farklı Keman Taksiminin Makamsal ve Teknik Analizi	
Yazar: Hasan ÇİZMELİOĞLU	
Danışman: Prof. Dr. Ferdi KOÇ	
Kabul Tarihi: 10/06/2022	Sayfa Sayısı: vi (ön kısım) +73 (ana kısım) + 1 (ek)
Yapılan bu çalışmada, Klasik Türk Müziğinin önemli keman icracılarından olan Aslan HEPGÜR'ün keman icrasındaki tavrı 10 farklı makamda yapmış olduğu taksimle ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma betimsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. HEPGÜR'ün keman icra ederken tekniğini kullanım biçimi ve uygulamış olduğu süslemeleri de ayrıca ele alınarak değerlendirilip taksimler analiz edilmiştir. HEPGÜR, Türk müziğinin yapısından çıkmayarak ve kendine has müzik cümleleri kuran, genellikle uzun yay ve uzun sesler tercih eden, sazına olan hâkimiyeti ile keman üzerindeki zor olan bazı müziksel cümleleri tereddütsüz ve anlaşılır bir şekilde yapması onun tavrında ön plana çıkan en önemli özelliklerindendir. HEPGÜR icra etmiş olduğu taksimlerde uygulamış olduğu nüans ve süslemeler genellikle çarpma, glissando, vibrato gibi Türk müziğine özgü teknikleri kendi icra tavrına has bir biçimde kullandığı duyulmaktadır. Yapılan taksimlerde öncelikli olarak taksim notaya alınmış, daha taksimin makamsal analizi yapılmış, son olarak da icra tekniği analizi gerçekleştirilmiştir. Taksimlerde geleneksel icra tavrıyla birlikte, batı müziği keman icrasında kullanılan modern teknikler kullanıldığı da tespit edilmiştir. Bunun en önemli sebebi Aslan HEPGÜR'ün gençlik yıllarında Ankara'da aldığı batı müziği keman dersleri olduğu anlaşılmaktadır. Aslan HEPGÜR'ün sosyal medya ortamlarında da bulunan Kürdili Hicazkâr, Nihavend, Hüseyini iki taksim, Muhayyer, Hicazkar, Hicaz, Isfahan, Rast ve Mahur taksimleri incelenmiştir. HEPGÜR'ün yapmış olduğu 10 farklı makamdaki taksimin, Türk müziğinin makam anlayışına göre icra edildiği ve keman icrası olan HEPGÜR'ün yapmış olduğu icralarda kendine özgü bir tavrı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	
Anahtar Kelimeler: Keman, Taksim, Aslan HEPGÜR, Makam, Müzik	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Authority and Technical Analysis of the Violin Taksim's Performed by Aslan Hepgür in 10 Different Modes	
Author of Thesis: Hasan ÇİZMELİOĞLU	
Supervisor: Prof. Dr. Ferdi KOÇ	
Accepted Date: 10/06/2022	Number of Pages: vi (front part)+73(main part) + 1 (app)
In this study, Hepgur who was one of the important performers of Classical Turkish Music, has been considered and evaluated with his improvisation of 10 different modes in violin performance. This study has been done with using the descriptive survey model. Also were evaluated and the taksims were analyzed with Hepgur's used his technique while playing the violin and the ornaments he were applied. One of the most important features of Hepgür's attitude is that he does not go out of the structure of Turkish music and creates his own musical sentences, generally prefers long bows and long sounds, and makes some difficult musical sentences on the violin without hesitation and intelligible. It is heard that Hepgür uses the nuances and ornaments that he has applied in the taksims that he has performed, generally using techniques specific to Turkish music such as percussive, glissando, vibrato, in a way specific to his performance style. In the improvisations, firstly, the taksim was notated, the modal analysis of the taksim was made, and finally, the performance technique analysis was carried out. It has also been determined that modern techniques used in western music violin performance are used together with the traditional performance style in Taksims. It is understood that the most important reason that; Aslan Hepgür took western music violin lessons in Ankara during his youth. The Kürdili Hicazkar, Nihavend, Hüseyini two taksims, Muhayyer, Hicazkar, Hicaz, Isfahan, Rast and Mahur taksims that are also found in Aslan Hepgür's social media environments were examined. The Kürdili Hicazkar, Nihavend, Hüseyini two taksims, Muhayyer, Hicazkar, Hicaz, Isfahan, Rast and Mahur taksims that are also found in Aslan Hepgür's social media environments and all of them have been examined. It has been concluded that the 10 different makams performed by Hepgür was performed according to the understanding of Turkish music, and Hepgür, who is a violin player has a unique attitude in his performances	
Keywords: Violin, Taksim, Aslan Hepgür, Maqam, Music	

GİRİŞ

Türk müziğinin icra edilmesinde keman sazı çok eskiden beri, özellikle Osmanlı Devleti’ de müzik icralarında Sultan III. Selim ekolü ile ön plan çıkmıştır. Türk müziğinin bütün sazları için önemli bir yere sahip olan “tavır” kavramı ve saz icracıları tarafından “taksim” kavramı yapılan bu çalışmanın alanına girmektedir. Türk müziğinde saz ve ses icracılarının çoğunlukla kullanmış olduğu tavır kavramı ile ilgili yapılan tanımlar şöyledir;

TDK’ nın tanımında tavır kelimesinin; vaziyet, durum ve hal manası vardır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011, s. 2287). Yılmaz Öztuna ise tavır ve üslup terimini şöyle açıklamaktadır: “Türk müziğinde eseri okuma biçimine üslup diyebiliriz. Usta hanendelerin kendilerine has tavırları vardır ki başkaları tarafından taklit edilir (Öztuna, 2006, s. 382).

Saz musikisinin serbest formlarından biri olan taksim, doğaçlama yöntemiyle icra edilmektedir. Taksim icrası, icracının duygularını dinleyiciye aktarma da önemli bir araçtır. Taksim formunun genel tanımları ise şöyledir;

Herhangi bir saz veya ses tarafından bir usule bağlı kalmadan bir veya daha çok makamda icracının o andaki ilhamı ile irticali (doğaçlama) olarak yaptığı melodik seyre gezintiye verilen isimdir. Bu konuda her ne kadar doğru ifade taksim etmek ise de taksim yapmak yaygın biçimde daha çok kullanılmıştır (Kılınçarslan ve Koç, 2020, s. 57). Taksim saz ile yapılan icra olup, sesle yapılan icraya Türk müziğinde Gazel ismi verilmektedir. Taksim ve Gazel müzikal yapı olarak aynı olup, belirli bir ya da başka makamlarda yapılan melodik seyre denir. Kendi içerisinde bir beste yapısı gibi her taksimin giriş, gelişme ve sonuç kısımları mevcuttur. Giriş kısmında esas makamın seyir özellikleri, gelişme kısmında makamsal geçkiler ve sonuç kısmında ise karar verilmek istenen makamın seyir özellikleri gösterilir.

Taksim çeşitleri şunlardır:

1.Giriş Taksimi: Bir faslın veya Türk musikisi programının başında faslın veya programda okunacak eserlerin makamına kulakları alıştırmak için yapılır.

2.Ara Taksim: Bir faslın ortasında bir saz tarafından yapılan ve faslın makamından başlayıp birkaç makam dolaştıktan sonra tekrar fasıl makamına dönülerek tekrar karar edilen taksimlerdir.

3.Geçiş Taksimi: Ayrı makamdaki eserler arasında yapılan taksim türüdür. Bir makamdan diğerine geçilirken kulakların tedirgin olmaması için yakın makamlardan yararlanılır ve kulaklar alıştırlarak yeni makamda karar verilir.

4.Konser Taksimi: Bir konserin belli bir bölümünde bir saz tarafından yapılan ve icracının istediği makamdan başlayarak istediği kadar makamda gezindiği taksim türüdür ve süresi icracıya bağlıdır.

5.Fihrist Taksimi: Bir çeşit sözsüz “kar-ı natık” olup bir makamdan genellikle rast başlanılarak yakın-uzak bilinen pek çok makama geçildikten sonra yine ilk makama dönülmek sureti ile yapılan taksimdir.

6.Sualli-cevaplı taksim: Klasik taksim tarifine uymayan bu tür taksimlerde iki veya daha çok sazın sualli-cevaplı taksim yapması söz konusudur.

Geleneksel müziğin önemli unsuru olan Taksim, sazendenin makam, müzik ve teknik becerisinin kendi ruh ve duygu dünyasıyla buluşmasıyla kimlik bulur ve kendi karakterini ortaya koyar. Ayrıca taksimde zaman ve mekân mefhumu da taksim icrasını etkileyen faktörlerdendir.

Taksim bir çeşit irticâli bestekârlıktır. Bu sebeple icracının, kabiliyetinin yanı sıra geçkilerinde kulağı tedirgin etmeden cezbedici nağmeler kullanabilmesi için sazına hâkim olması, ayrıca makam bilgisiyle tekniğinin kuvvetli olması gerekir. Taksim farklı kabiliyet gerektiren bir icradır. Sözü edilen hususlara sahip olduğu halde hiç taksim yapamayan kişilerin yine çok iyi bestekâr olmalarına rağmen iyi taksim yapamayan, buna karşılık bestekârlıkla bilgili bulunmadığı halde çok güzel taksimleri ile tanınan sanatkârlar vardır (Özkan, 2010, s. 478).

Keman icrasında önemli bir yere sahip olan Aslan Hepgür’ün icra tekniği ve makam anlayışı, yapılan taksim analizi ile birlikte ortaya konmuştur. Hepgür’ün taksimlerinde kurmuş olduğu cümlelerdeki uyum, melodilerdeki zenginlik ve sağ ve sol el teknikleri dikkat çekmektedir. Ayrıca taksim icrasında kullanmış olduğu geçkilere bakıldığında Hepgür’ün nazari anlamda da kendisini yetiştirdiği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Yapılan bu araştırmanın ana problemini, “Aslan HEPGÜR’ün yaptığı taksimlerin makamsal ve teknik özellikleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Ayrıca problem cümlesinden hareketle aşağıdaki şu sorulara cevap verilmeye çalışılacaktır:

- Aslan HEPGÜR’ün icrasında dikkat çeken nüanslar nelerdir?
- Aslan HEPGÜR’ün pozisyon kullanımının geçkiler ile ilişkisi var mıdır?
- Aslan HEPGÜR’ün uygulanmış olduğu pozisyonlar nelerdir?
- Aslan HEPGÜR’ün kullanmış olduğu yay tekniği nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Taksimlerin makamsal özelliklerinin tespit edilmesi ve HEPGÜR’ün keman icrasında kullanmış olduğu teknik ve süslemelerin (vibrato, glissando vb.) uygulamalı bir şekilde ortaya konulması amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışmada, Aslan HEPGÜR’ün 10 farklı makamda icra etmiş olduğu keman taksimlerinin makamsal ve teknik analizleri yapılarak ortaya çıkan sonuç ile keman eğitimi ve Türk müziği nazariyatı eğitiminde kullanılabilir biçimde sunulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Aslan HEPGÜR’e yönelik önceki yıllarda herhangi bir çalışmanın yapılmaması ve Türk müziğine vermiş olduğu katkıların bilinmesi adına yapılan bu çalışmanın diğer araştırmacılara da örnek olması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Aslan HEPGÜR’ün 10 farklı makamdaki taksimlerinin önceden makamsal analizi ve teknik analizi yapıldığı için bu çalışmanın keman sazını öğrenmek ve Türk müziği nazariyatını öğrenmek isteyenler için düşünülmektedir. Bu çalışma ile Aslan HEPGÜR’ün taksimlerinde kullanmış olduğu süslemeler ve icra tekniği, keman sazını icra etmek isteyenlerin ve HEPGÜR’ün tavrını incelemek isteyenlerin başvuracağı bir kaynak niteliğinde olmuştur.

Araştırmanın Yöntemi

Aslan Hepgür'ün yapmış olduğu bütün taksimler, bütün araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Hepgür'ün 10 farklı taksimine ulaşılmıştır. Bunlar Hüseyini (iki farklı taksim), Nihavend, Muhayyer, Kürdilihicazkâr, Hicaz, Hicazkar, Isfahan, Rast ve Mahur makamlarındadır. Aslan Hepgür'ün Kürdilihicazkâr makamındaki taksimi, bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışmanın yöntemi ise Aslan Hepgür'ün taksimleri dinlenerek notaya alınmıştır ve elde edilen veriler ile makamsal anlamda analizi ve keman icrası tekniği bakımından analizi yapılmıştır. Bu nedenle araştırma Betimsel tarama modeli niteliğindedir. Notaya alırken Final nota programı kullanılmıştır. Kayıtlar TRT arşivi ve sosyal medya (youtube)'dan elde edilmiş ve aynı kayıtlar çeşitli sosyal medya platformlarında bulunmaktadır. Bu araştırmanın konusu Aslan Hepgür'ün yapmış olduğu taksimlerin makamsal analizini yapmak ve keman sazında uygulamış olduğu tekniği incelemektir.

Araştırmanın Konusu

Bu çalışmada Klasik Türk Müziğinin önemli keman icracılarından olan Aslan Hepgür'ün keman icrasındaki tavrı 10 farklı makamda yapmış olduğu taksimle ele alınarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu çalışmada, Aslan Hepgür'ün yapmış olduğu taksim kayıtlarının bir ad olarak toplanması ve bir arşiv oluşturulması bu çalışmanın tabanını oluşturmuştur. Hepgür'ün Kürdilihicazkara, Nihavend, Hüseyini, Hüseyini (2.versiyon), Muhayyer, Hicazkar, Hicaz, Isfahan, Rast ve Mahur makamlarındaki 10 farklı taksim kaydı yapılan bu çalışmada tercih edilmiş ve analizler bu doğrultuda yapılmıştır.

Hepgür, Kürdilihicazkar, Nihavend, Hicazkar, Isfahan, Rast makamındaki taksimleri dört ses üzerinden yani kız ney akordundan icra edip Hüseyini (2.versiyon), Muhayyer, Hicaz ve Mahur taksimlerini beş ses yani Mansur akordu ile icra ederken Hüseyini makamındaki taksimi ise bir ses yani sübürde akordundan icra etmiştir.

İcra edilen taksimlerin makamsal anlamda seyirlerini, yapılan geçkilerini, kullanılan ses aralıklarını, kemanı çalım tekniği ve yapmış olduğu süslemeleri analiz etmek yapılan bu çalışmada çözümlemeleri oluşturmuştur.

Yapılan taksimlerin analizinde icra edilen keman taksimi kayıtları dinlenerek Mus2 programı aracılığı ile notaya alınmıştır.

Makamsal analiz kısımlarını makam seyri, karar perdesi, güçlü perdesi, asma karar ve aralarda yapılan makamsal geçkiler tek tek incelenerek sonuca öyle ulaşılmıştır. Teknik analiz kısımları ise icra edilen makamın hangi akort üzerinde yapıldığı ve kullanılan glissandolar, vibrasyonlar ve çarpma teknikleri de ayrı ayrı ele alınmıştır.

Sayıtlar

Aslan Hepgür'ün yapmış olduğu taksim icralarının Türk müziğinin özelliklerini yansıtan icralardan olduğudur.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Aslan Hepgür'ün icra etmiş olduğu tüm taksimler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise icra etmiş olduğu tüm taksimle arasında seçilmiş olan Kürdilihicazkar, Nihavend, Hüseyini, Hüseyini (2.versiyon), Muhayyer, Hicazkar, Hicaz, Isfahan, Rast ve Mahur makamındaki taksimleridir.

Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmanın, özünü oluşturan makamsal analiz ve keman icra analizi, yapılan taksimlerin kayıtları bulunmuş ve veri toplama aracı olarak bu kayıtlar kullanılmıştır.

Araştırmayla İlgili Teknik Tanımlamalar

Vibrato: Yaylı çalgılar da yapılan titreşimdir. Vibrasyondan gelir, vibrasyon ise titreşim demektir. Parmak ucunu notaya basılı tutarak ileri geri oynatılması ile yapılır.

Puandorg: Puandorg” ya da “fermata” adı verilen işaret, notayı serbest olarak uzatır. Puandorglu nota genellikle kendi değerinin iki katı kadar uzar, ancak yorumcu isterse bunu daha kısa ya da uzun yapabilir.

Glissando: Kemanda, parmağı bir tel üzerinde kaldırmadan bir notadan diğer notaya geçiş demektir.

Çarpma: Uzun basılacak bir sese bir notanın vurup, kaçır hızda çalınmasına denir.

Ajilite: Parmakların hareket kabiliyetini yükseltmek ve parmakları hızlandırmak olarak tanımlanabilir. Ajilite terimi denge, koordinasyon, hız, refleks, güç, süreklilik ve canlılık kavramlarını içerir.

Trill: Bir nota ile komşusu olan diğer bir nota arasında hızlı bir şekilde gidip gelme icrasıdır.

BÖLÜM I: KEMÂNÎ ASLAN HEPGÜR'ÜN HAYATI VE SANATI

1.1. Hayatı

Asıl adı “Alparslan” olan Kemânî Aslan Hepgür, 9 Aralık 1934’ de Bursa’da dünyaya geldi. Babası Ferit Bey, Annesi İrfan Hanım’dır. Hepgür’ün bir de Nevin adında ablası vardır. Ailenin ikinci çocuğudur. İlköğrenimini Bursa’da tamamladıktan sonra, 1942 yılında ailesi ile birlikte İstanbul’a taşındı. Burada dört yıl kaldıktan sonra yeniden ailesiyle birlikte Ankara’ya yerleşti. 1954 yılında Fikret Necla Hanım ile evlendi. 1957 yılında Erzurum Kandilli’de Bando Bölüğü’nde vatani vazifesini yerine getirdi. 1958’de erkek evlatları dünyaya geldi ve ona Orhan ismini verdiler. 1960 yılında kadrolu keman sanatçısı olarak TRT Ankara Radyosunda göreve başladı. 1966 yılında TRT İstanbul Radyosuna geçiş yaptı. Oğlu Orhan’ı on yaşında ateşli bir hastalık sonucunda kaybetti. 1959 yılında kızı Türkan dünyaya geldi. 1998 senesine kadar TRT İstanbul Radyosundaki çalışmalarını sürdürdü. 20 Mart 2001’de İstanbul’da vefat etti ve sanatçının naaşı Karacaahmet Mezarlığı’na defnedildi (Akyol, 2011, s.13-15).

1.2. Sanatı

Aslan Hepgür, altı yaşında mûsikîye ilgi duymaya başladı. İyi bir hânende olan babası Ferit Bey’in teşvikiyle, Bursa Setbaşı semtindeki Kemânî Ali Demir’den keman dersleri aldı. Ailesiyle birlikte İstanbul’a geldikten sonra sekiz yaşında Beşiktaş Mûsikî Cemiyeti’nin çalışmalarına katıldı. Ârif Sâmî Toker ve Feriha Tunceli ile çalışma fırsatı buldu. Oniki yaşında ailesiyle birlikte Ankara’ya yerleşince Riyâset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası Batı Müziği keman sanatçısı Kemal Susat’ tan Batı müziği keman eğitimi aldı. Ayrıca Haydar Tatlıyay, Fahri Kopuz, Hakkı Derman, Sadi Işılay gibi hocaların ders ve meşklerine katıldı. Haydar Tatlıyay’ın icrasından çok etkilendi. TRT’de çalıştığı dönemde dünyanın pek çok yerinde konserler verdi. Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Mualla Mukadder, Perihan Altındağ Sözeri, Zeki Müren, Nesrin Sipahi, Gönül Yazar, Adnan Şenses, Bülent Ersoy, Neşe Can, Gönül Akkor, Neşe Karaböcek, Safiye Filiz, Yıldırım Bekçi, Nalan Altınörs, Nazan Sıvacı ve Ahmet Özhan gibi sanatçılara saziyle eşlik etti. Mevlevî Ayininden Oyun Havasına pek çok formun icrasını başarıyla gerçekleştiren sanatçı, başta Emin Ongan ve Sadi Işılay olmak üzere pek çok sanatçı ve bestekârın takdirini kazandı. Aslan Hepgür 1986 yılında hac farızasını

yerine getirdikten sonra dinî müziğe daha çok ilgi duymaya başladı. Türk Tasavvuf Mûsikîsi ve Folklorunu Tanıtma ve Yaşatma Vakfının başkanlarından Muzaffer Ozak'tan ve daha sonra da Sefer Dal'dan etkilenip tasavvuf mûsikîsi meşklerine devam etti. Başta ilâhi formu olmak üzere şarkı formunda besteleri de mevcuttur (Akyol, 2011, 15-20).

BÖLÜM II: ASLAN HEPGÜR'ÜN 10 FARKLI KEMAN TAKSİMİNİN MAKAMSAL VE TEKNİK ANALİZİ

2.1. Kürdili Hicazkâr Taksim

2.1.1. Kürdilihicazkâr Taksim Notası

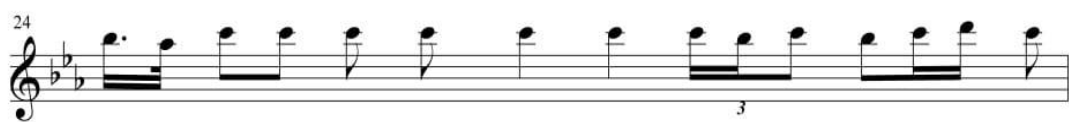
KÜRDİLİHİCAZKÂR TAKSİM

Measures 16-23 of the musical score for 'The Rose Tree' in G-flat major. The notation is as follows:

- Measure 16:** Starts with a treble clef and a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The melody consists of a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B-flat4, a quarter note C5, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 17:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 18:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 19:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 20:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 21:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 22:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.
- Measure 23:** Continues the melody with a quarter note F4, a quarter note E-flat4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B-flat4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter rest.

32

33

34

35

36

37

38

39

Şekil 1: Kürdili Hicazkar Taksim Notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.1.2. Kürdilihicazkâr Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür yapmış olduğu bu taksimın içinde farklı makamlarında geçtiğini gösteren bir icra uygulamıştır.

Aslan Hepgür, taksim icrasına, makamın yeden perdesi olan acemaşiran perdesi ile başlamış ve arızaları olan nim zirgüle ve kürdi seslerini duyurarak karar perdesi olan rast perdesinde asma kalış gerçekleştirmiştir. Rast perdesinden çargah perdesine kadar inilerek çargahtaki acem perdesi duyurulmuş ve tekrar karar perdesi olan rast perdesinde kalış gösterilmiştir. Rast perdesinden çargah perdesine yeniden gelinip çargah perdesinin oktavı olan tiz çargah perdesi gösterilmiştir. Acem perdesine kadar yeniden inildiği görülen icrada hemen ardından bu perde tutularak üçlemeli cümleler kurulduktan sonra rast perdesinde kalış yapılmıştır. Rast perdesi gösterildikten sonra tiz çargah perdesi gösterilip arızası olan nim hisar perdesinde beklendikten sonra çargah perdesine kadar düşülmüştür. Makamın nim hisar arızası hüseyini ve neva perdesi bemol (nim hisar) basılarak çargah perdesinde kısa bir hicaz çeşnisi gösterilmiş ve kürdi perdesi tutulup rast perdesine iniş yapılarak karar perdesine gelinmiştir. Çargah ve gerdaniye perdeleri arasında da cümleler kurulup dolaşıldıktan sonra nim hisar arızasında tekrar bir kalış yapılmış ve karar perdesi olan rast perdesine geri gelinmiştir.

Taksimın devamında ise gerdaniye perdesi ile başlanıp eviç ve buselik perdelerinin basılmasıyla (nevada hicazkâr) birlikte karara gelinmiştir. Rast ve gerdaniye perdeleri arasında eviç ve buselik sesleri kullanılarak ve cümleler kurularak tiz neva perdesini gösterilmiş, aynı arızalar ile geri gelinirken çargah perdesi nim hicaz basılıp kürdi perdesinde kalınarak acemaşiran da saba makamı duyurulmuştur. Kürdi perdesinden acemaşiran perdesini gösterilerek geri gelinmiş ve ırak perdesi kullanılarak tekrar hicazkâr duyurulmuş, neva perdesine kadar gelinerek gerdaniye perdesinde kalış yapılmıştır. Gerdaniye ve acemaşiran perdeleri arasında dolaşıldıktan sonra buselik ve kürdi perdeleri basılarak tiz çargah perdesinde asma kalış yapılmıştır.

Gerdaniye perdesinden nim hisar perdesine oradan da çargah perdesine kadar inilip daha sonra nim hisar perdesi tekrar tutularak atlamalı sesler ile tiz çargah perdesine gelinip tiz çargah gösterildikten sonra sıralı olarak çargaha inilmiş, oradan da kürdi perdesi çok kısa gösterilerek nim hisar perdesi tutulmuş ve tekrar sıralı olarak rast perdesine gelinip kısa bir kalış yapılmıştır. Daha sonra ırak perdesi gösterilip, rast perdesi ile gerdaniye perdesi

arasında sıralı gam olarak çıkılıp inilerek karar perdesi olan rast perdesinde kalış yapılmıştır.

Acemaşiran perdesinden başlanıp muhayyer perdesine kadar çıkılmış, tiz buselik perdesinde asma kalış yapılmış ve daha sonra cümleler kurularak buselik perdesine kadar inilmiştir. Buselik perdesinden tiz buselik perdesine kadar gelinmiş oradan da tiz neva perdesini gösterilip tiz buselik perdesinde tekrar kalış yapılmıştır. Bu cümleler kullanılarak (Acemaşiran perdesinde) Acemaşiran makamı gösterilmiştir.

Daha sonra muhayyer perdesi ile başlanıp sıralı sesler ile tiz çargah perdesine kadar gelinmiş, tiz neva perdesi tiz nim hisar perdesi olarak basılmıştır. Daha sonra ve muhayyer perdesinden geri gelinerek sol bemol mahur perdesi duyurulmuş, acem perdesi gösterilerek oradan da tiz buselik tutulmuş ve daha sonra nim hisar perdesine kadar saba makamı gösterilip asma kalış yapılmış ve neva perdesinde bırakılmıştır. Neva perdesinden çargah perdesine düşülüp muhayyer ve tiz çargah perdeleri gösterilmiş, neva perdesine kadar düşülerek neva perdesinde kalış yapılmış ve yerinde bayati makamı duyurulmuştur. Acem, gerdaniye ve nim şehnaz perdelerini icra edildikten sonra tiz çargah perdesi duyurulmuş, cümleler halinde çargah perdesine kadar düşülüp çargah perdesinden sonra hüseyini ve nim hicaz perdeleri duyurularak çargahta kısa bir dokunuş ile hicaz makamı hissettirilmiş ve çargah perdesinden sonra hemen gerdaniye perdesi gösterilip geri gelinirken nim hisar perdesi duyurulmuş ve sıralı cümleler kullanılarak karar perdesi olan rast perdesinde sonlandırılmıştır.

2.1.3. Kürdilihicazkâr Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Kürdilihicazkâr makamında icra edilen taksimın süresi beş dakika 43 saniye olup, dört ses üzerinden (kız ney akort ile) icra gerçekleştirilmiştir. Karar perdesi (rast perdesi) kemanda yegah perdesine denk gelmektedir. Seyrin gidişatına göre detache ya da bağlı icra yapılmaktadır. Glissando ve vibrato teknikleri icra analizinde gösterilmiştir. İcra taksimın La-RE-Sol-Do telleri genel olarak açık tel olarak kullanılmıştır. Taksime pozisyondan başlayarak 1.pozisyona doğru iniş yapılmıştır. 1. pozisyona inerken göstermiş olduğu küçük makamsal geçkileri bu pozisyonda uygulamıştır. Ama icra edilen geçkiler 2.pozisyonda daha sık kullanılmış ve hissettirilmiştir.3.pozisyon çok fazla kullanılmamakla birlikte az da olsa duyurulup hemen geri dönmüştür. Kullanılan çarpma, vibrato, glissando gibi süsleme ifadeleri 2.pozisyonda daha zengin gösterilip

duyurulmuştur. Kürdilihicazkâr makamının karar perdesi gereğince 1.pozisyona gelinip taksimde karar verilmiştir.

Taksime yeden perdesinde olan acem perdesi ile vibrato kullanılarak başlanmış, gerdaniye perdesi boş tel olarak tutulduktan sonra nim şehnaz perdesi ile üçlü çarpma yapılarak (0.03 saniyede) gerdaniye perdesinde puandorg'lu bir kalış yapılmış, çargah ve gerdaniye perdeleri arasında uzun yay kullanılarak sıralı ve yanaşık sesler ile cümleler kurulup neva perdesinden kesik yay ile ve üçlemeli müzik cümleleri ile karar perdesine inilerek (0.14 saniyede) keski ve kısa bir kalış yapılmıştır. Üçlü çarpma ile bağlı yay kullanılarak karar perdesinden başlanıp gerdaniye perdesine kadar gam şeklinde gelinip çargah perdesine kadar inildikten sonra hemen tiz çargah perdesi yakalanıp glissando ile perdesine düşülmüş (0.23 saniyede) nim şehnaz perdesi vurkaç çarpması olarak kullanılıp tiz çargah perdesi glissando ile tiz neva perdesine kaydırılarak bağlı cümleler ile gerdaniye perdesine gelinerek (0.28 saniyede) kalış yapılmıştır. Acem ve tiz çargah perdeleri arasında kesik ve kısa yay ifadeleri ile üçlemeli cümleler kurulup (0.37 saniyede) nim hisar perdesinde vibrato yapılarak kalış yapıldıktan sonra uzun yay ile bağlı cümleler kurulup kürdi perdesine dokunularak küçük bir vurkaç çarpması ile vibrato yapıp hemen nim hisar perdesi tutularak çift çarpma yapılarak glissando'lu olarak gerdaniye perdesine gelinip (0.45 saniyede) hızlı vibrato yapılarak acem perdesini bağlı yay ile tutup kaydırma yapılarak hüseyini, nim hicaz ve çargah perdelerine basılarak kürdi perdesinde üçlü çarpma yapıp çargah perdesine dokunularak ajilite ile tek yay ifadesi kullanılıp nim şehnaz perdesine düşülüp küçük bir vibrato yapılarak glissando'lu olarak (0.55 saniyede) karar perdesine dokunularak kısa bir kalış yapılmıştır. Neva perdesinden başlanıp vurkaç çarpmaları kullanıldıktan sonra gerdaniye ve neva perdeleri arasındaki perdelerde çift atlamalı sesleri kesik yay kullanılarak basıp (1.03 saniyede) nim hisar perdesinde vibrato yapılarak kalış yapıp bağlı cümleler kurularak vurkaç çarpmaları ile karar perdesine kadar inilerek glissando'lu olarak acemaşiran perdesine kayılıp (1.12 saniyede) puandorg'lu bir asma kalış gösterilip oktav perdesi olan acem perdesi hemen tutulup vurkaç çarpmaları ile çargah perdesine inilip ardından bağlı yay ve kaydırmalar ile karar perdesine gelinip sıralı olarak çargah perdesine tekrar dokunularak kürdi perdesini tekrar tutulmuş, (1.18 saniyede) vibrato'lu olarak küçük bir kalış yapılarak üçlemeli cümleler kurulup kesik yay ifadeleri ile (1.25 saniyede) karar perdesine gelinerek kalış yapılmıştır. Gerdaniye perdesinden başlanıp eviç, nim hisar ve çargah

perdelere basılıp bağılı cümleler kurulup çargah perdesinde küçük bir asma kalış yapıp tiz buselik perdesi vibrato'lu olarak yakalandıktan sonra ajiliteli olarak eviç perdesine kadar inilerek kesik bir yay ifadesi ile (1.32 saniyede) gerdaniye perdesinde keskin bir kalış yapılmış, nim hisar perdesinde vibrato kullanılıp düz yay çekilerek basıldıktan sonra eviç perdesi üçleme ifadesi ile (1.36 saniyede) boş tel olarak keskin yay ifadeleri ile asma karar yapıp nim hisar perdesinden alınıp eviç perdesi kullanılmaya devam edilerek ve üçlü çarpmalar yapılarak karar perdesine kadar inilip, karar perdesinde trill uygulanarak (1.49 saniyede) küçük bir puandorg yapıp uzun yay ve yanaşık sesler kullanılarak nim hisar perdesine gelinip üçlü çarpma yapıldıktan sonra tiz buselik perdesi vurkaç çarpması ile yakalanıp glissando'lu olarak nim şehnaz perdesine inilip vibrato'lu olarak kalıp üçlemeli ifadeler ve vurkaç çarpmaları yapmaya devam ederek nim hisara inilip eviç perdesini vibrato'lu yakaladıktan sonra üçlü çarpma ile (2.00 saniyede) gerdaniye perdesinde keskin bir yay ifadesi ile kalış yapılmış ajiliteli olarak eviç perdesinden tiz buselik perdesini vurkaç çarpması ile yakalanıp uzun ve tek yay ifadesi ile eviç, nim hisar ve nim hicaz perdelerini de kullanılarak çargah perdesine dokunulup glissando yapılarak bağılı cümleler kurulduktan sonra (2.23 saniyede) ırak perdesini de basılarak rast perdesinde vibrato yapılarak kısa bir asma kalıştan hemen sonra çift çarpma, bağılı cümleler ve uzun yay ifadeleri ile karar perdesinden gerdaniye perdesine kadar gam olarak gelinip ajilite yapılarak neva perdesine dokunulup tiz buselik perdesini kaydırma ve vurkaç çarpması yapılarak tutulup nim şehnaz perdesini vibrato olarak kullanıldıktan sonra tiz buselikten tiz neva perdesine ajiliteli olarak gelinip trill yapılarak gerdaniye perdesine inilip (2.32 saniyede) keskin bir asma kalış yapılmıştır.

Sert bir çalım tarzı ile ajiliteli pasajlar kullanılarak gerdaniye perdesinde trill yapılarak başlayıp tiz neva perdesine kadar gelinerek vibrato yapıp, sert ve kesik yay ifadeleri ile kısa cümleler kurulup tiz çargah perdesinde (2.41 saniyede) uzun ve puandorg'lu bir kalış yapıp bağılı olarak tiz çargah perdesi ve gerdaniye perdesi arasında kısa cümleler kurmaya devam edilerek glissando'lu olarak tiz nim hisar perdesine dokunulup vurkaç çarpmaları ile gerdaniye perdesine geri dönülüp ajilite yapılarak tiz neva perdesine gelinip vibrato'lu olarak kısa bir kalış yaptıktan sonra çarpmalar ile sünbüle perdesinde vibrato'lu bir kalış daha yapıp tiz çargah perdesine dokunulup üçleme ile nim şehnaz perdesinden acem perdesine ajiliteli olarak inilip kesik ve tekrarlı sesler basılıp (3.00 saniyede) tiz çargah perdesinde kalış yapılmıştır.

Atlamalı sesler ile acem perdesinden başlanıp tiz neva perdesinde kalıp bağlı olarak uzun yay kullanarak tiz neva perdesinde glissando yapılarak tiz gerdaniye perdesine bağlı cümleler kurularak gelip tiz çargah perdesine yanaşık sesler ile inilip vibrato yapıp kaydırma yapılarak tiz çargah perdesinden acem perdesine inilip küçük bir puandorg gösterilip gerdaniye ile tiz çargah perdesi arasında glissando ve uzun yay ile sıralı sesler ile cümleler kurulup nim şehnaz perdesinde (3.18 saniyede) tril yapılarak gerdaniye perdesine dokunulup tiz çargah perdesinden yanaşık sesler ile kaydırma yapılarak (3.21 saniyede) gerdaniyede boş tel olarak kalış yapılmıştır. Net sesler ve uzun yay kullanarak gerdaniye ve acem perdeleri basıldıktan sonra kürdi perdesine kaydırma yapılarak vurkaç çarpmaları kullanılarak nim hisar perdesinde küçük bir üçleme cümlesi kurulup glissando ve kaydırma yapılarak gerdaniye perdesine dokunulup yanaşık sesler ile çargah perdesine kadar inip (3.31 saniyede) ufak bir asma kalış yaptıktan sonra kesik yay ifadeleri ile nim hisar perdesinden başlanıp gerdaniye perdesine kadar üçlemeli cümleler kurulup bağlı yay ile glissando'lu olarak tiz çargah perdesi yakalanıp tek yay ifadesi ile kaydırma yapılarak neva perdesine kadar gelip tekrarlı cümleler kurulduktan sonra çargah perdesine dokunulup hemen kürdi perdesini tutarak küçük bir vibrato'lu puandorg yapıp (3.42 saniyede) nim hisar perdesini bağlı yay ifadesi ile tutup kaydırma sesler ile çargah perdesine inilip ajilite ile karar perdesine kadar düştükten sonra vibratolu bir kalışın ardından üçleme bile (3.48 saniyede) acemaşiran perdesini de uzun yay ve puandorg'lu bir şekilde gösterip neva perdesinde üçleme yapıp nim hisardan alıp vurkaç çarpması ile kürdi perdesine kadar gelip daha sonra ajilite olarak acemaşiran perdesine inilip bağlı yay ile karar perdesine düşerken kürdi perdesinde vibrato kullanıp tekrarlı cümlelerden sonra karar perdesinde (4.02 saniyede) kesik yay ile asma kalış yapılmıştır. Acem perdesinden alıp muhayyer perdesini de basılarak, sıralı ve yanaşık sesler ile tiz neva perdesine kadar gelip tiz neva perdesine dokunulup geri dönerken sümbüle perdesinde küçük bir asma kalış yapıp acem perdesinde vibrato kullanılarak neva ile gerdaniye perdeleri arasında sıralı sesler ile cümleler kurulup kürdi perdesinde (4.18 saniyede) tekrar küçük bir asma kalış yapıp acem perdesinde vibrato'lu kalış yaptıktan sonra muhayyer perdesinde tril yapıp ikinci pozisyonda muhayyer ve tiz neva perdeleri arasında çift çarpma ve glissando'lu bağlı yay ifadeleri ile cümleler kurulduktan sonra tiz çargah perdesinde vibrato yapıp sümbüle perdesinde üçlü çarpma kullanılarak (4.24 saniyede) puandorg'lu kalışın ardından bağlı yay ifadesi ile muhayyer perdesine dokunulup tiz hicaz perdesine

sıralı sesler olarak gelip tiz hicaz da tril yapıp hızlı vibrato ifadeleri ile mahur perdesini de basılarak kesik cümleler ve flu çalım tarzı ile cümleler kurulup mahur perdesinde üçlü çarpma kullanılarak dördüncü parmak ile (4.40 saniyede) asma kalış yapılmıştır. Mahur, muhayyer ve tiz neva perdelerini kullanılarak vur kaç çarpmaları ile kesik cümleler kurulduktan sonra nim hisar perdesine gelinip glissando ile çargah perdesine gelinip çift çarpmalı olarak inerek çargah perdesinde vur kaç çarpması ile neva perdesini tutulup (4.55 saniyede) vibrato ile kısa bir kalış yaptıktan sonra keskin bir ifade ve kesik yay kullanılarak acem ve gerdaniye perdesine dokunulup vur kaç çarpması ile nim şehnaz perdesini tutulup (5.05 saniyede) flu olarak küçük bir puandorg yapıp ikinci pozisyon tiz çargah perdesinden flu çalım tarzı ve kesik yay ifadeleri kullanılarak nim hisar perdesine gelip daha sonra tekrarlı cümleler ile kürdi perdesine inildikten sonra (5.18 saniyede) kesik yay ve flu çalım tarzını devam ettirilerek hüseyini, acem ve hicaz baskıları ile ve çift atlamalı sesler ile cümlecikler kurulup, hüseyini perdesinde ufak vibrato uygulanıp acem perdesine dokunulup sıralı olarak ajilite ile çargah perdesine düştükten sonra bağlı ve glissando'lu olarak acem perdesine dokunulup (5.24 saniyede) nim hisarı basılarak kaydırmalı ve bağlı olarak karar perdesine kadar inilip (5.28 saniyede) vurkaç çarpması ile nim hisar perdesini yakalanıp glissando yapılarak bağlı ve tekrarlı cümleler ile karar perdesini vibrato'lu tutulup hemen ardından gerdaniye perdesini bağlı yay ifadesi ile yakalandıktan sonra ajiliteli pasajlar ile çargah perdesine inilip (5.38 saniyede) kürdi perdesini puandorg'lu tutup glissando'lu olarak nim şehnaz perdesine dokunulup tril yapılmış, karar perdesini üçlü çarpma olarak gösterildikten sonra (5.43 saniyede) vibrato ve uzun yay kullanarak icra edilen taksim sona erdirilmiştir.

2.2. Nihavend Taksim

2.2.1. Nihavend Taksimın Notası

NIHAVEND TAKSİM

Şekil 2: Nihavent taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.2.2. Nihavend Taksimın Makamsal Analizi

Aslan Hepgür, yapmış olduğu bu keman taksimını bir geçiş taksimi olarak icra etmiştir.

Hepgür taksime argah perdesinden başlayıp eviç perdesine sıralı olarak gelmiş ve geri dönerek neva perdesinde uzun bir kalış yapmıştır. Daha sonra hüseyini perdesini tutup, buselik perdesine kadar inerek kürdi perdesine dokunması ile birlikte segâh makamını duyurmuştur. Neva, argah ve hüseyini perdelerini gösterip, sıralı sesler ile inilerek buselik perdesini kullanıp, daha sonra rast perdesini göstermiş, burada rastta rast göstermiştir. Rast perdesinin hemen ardından oktavı olan gerdaniye perdesini tutmuş, eviç ve nim hisar perdelerini kullanıp, sıralı olarak muhayyer perdesine kadar gelmiş ve muhayyer perdesinden de neva perdesine kadar inilerek bu perde de kalış yapmış ve daha sonra yerinde hicaz makamını göstermiştir.

Neva perdesinden muhayyer perdesine kadar tekrar aynı perdeleri kullanarak sıralı bir şekilde gelip, gerdaniye perdesinde puandorglu olarak kalış yapmıştır. Muhayyer perdesinden neva perdesine kadar tekrar eviç ve nim hisar perdelerini kullanarak ve farklı cümleler kurarak muhayyer perdesine geri gelmiştir. Muhayyer perdesinden sonra hemen tiz argah perdesini tutup, muhayyer ve tiz neva perdeleri arasında çiftli sesler kullanıp, gerdaniye perdesinde kalış yapmıştır.

Neva ve tiz neva perdeleri arasında dolaşırken tiz segâh perdesini kullanıp gerdaniye perdesine kadar inmiş, daha sonra dik hisar perdesi tutulmuş ve neva perdesinde de kalış yapılarak nevada uşşak makamı gösterilmiştir. Rast, buselik ve dik hisar perdeleri kullanılarak sıralı sesler halinde muhayyer perdesine inilmiş, tiz argah perdesine dokunulup neva perdesine inilmiştir. Neva perdesi ve tiz neva perdesi arasında tekrar cümleler kurularak neva perdesinde uşşak makamıyla kalış yapılmıştır.

Neva perdesinden gerdaniye perdesine çıkılıp, hisar perdesine basılıp düğah perdesine inilmiş ve kürdi perdesinde kısa bir asma kalış yapıp hemen arkasında hüseyini ve nim hisar perdeleri ile nikriz makamı gösterilmiştir. Daha sonra argah perdesinden ırak perdesine kadar inilip düğah perdesinde asma kalış yapılmıştır ve burada da nihavend makamı hissettirilmiştir.

Makamın arızaları ile birlikte kürdi ve hisar perdelerini de kullanılarak atlamalı sesler halinde neva ve sünbüle perdeleri arası cümleler kurulmuş ve sünbüle perdesinden rast

perdesine kadar sıra seslerle inilip, daha sonra yeden sesi olan ırak perdesi basılarak ardından karar sesi olan rast perdesi ile taksim son bulmuştur.

2.2.3. Nihavend Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimın dört ses (kız ney akordu) yegah perdesi üzerinden icra edildiği görülmektedir. Hepgür, taksime çargah perdesinden başlayıp gerdaniye perdesine kadar sıralı olarak ve uzun yay kullanarak gelmiştir. Nim hisar ve eviç perdelerini kullanarak tekrar sıralı perdelerle geri dönerken hisar perdesinde (0.03 saniyede) tril yapıp neva perdesinde uzun ses ile bir kalış yapmıştır. Sonra bağlı yay kullanarak hüseyini perdesine kaydırma yapmış ve glissando'lu olarak buselik perdesine inerek (0.11 saniyede) buselik perdesinde üçlü çarpma yapıp tekrar neva perdesini tutmuştur. Ardından hüseyini perdesine dokunup vurkaç çarpması yaptıktan sonra çift çarpmalar ile (0.15 saniyede) karar perdesi olan rast perdesine gelmiştir. Hemen arkasından muhayyer perdesini yakalayıp uzun yay ile çarpmalı kaydırma yaparak birbirine bağlı sesler ile (0.20 saniyede) neva perdesinde kesik yay ifadesi kullanarak kalış yapmıştır. Neva perdesinde çarpmalı glissando ile sıralı sesler kullanıp muhayyer perdesine gelerek çarpmalı kaydırma yapmıştır. Gerdaniye perdesinde de üçlü çarpma yaparak (0.25 saniyede) uzun bir kalış yapmıştır. Muhayyer perdesinde küçük bir çarpma uygulamış ve eviç perdesinde ve hisar perdesinde vibrato ve küçük çarpmalar kullanıp (0.34 saniyede) keman tuşesinde biraz daha sert ve keskin bir tavrı kullanıp, muhayyer perdesi ve tiz çargah perdesi arasında çarpmalı kaydırma yapmıştır. Bu perdeler arasında küçük çarpmalar kullanarak ve kesik yay ifadeleri ile neva perdesine kadar inilip, küçük bir vibratoyla tiz çargah perdesini bağlı bir yay ifadesi ile göstermiştir. Muhayyer perdesi ve tiz çargah perdesi arasında sıralı perdelerle küçük vurkaç çarpmalar kullanıp, tiz buselik perdesinde tril yaptıktan sonra muhayyer perdesinde çift çarpma kullanıp, gerdaniye perdesinde (0.45 saniyede) keskin bir kalış yapmıştır.

Keman'ın tuşesinde biraz daha sert ve keskin bir icra etme tarzı ile muhayyer perdesinden başlanıp, tiz neva perdesini tutarak bağlı sesler ile gerdaniye perdesine inilmiştir. Muhayyer perdesinde (0.55 saniyede) çarpma glissando yaparak muhayyer perdesi ve tiz neva perdesi arasında çarpma kaydırma süslemelerini bir süre daha kullanmıştır. (1.01 saniyede) Buradan acem perdesine gelinip küçük bir vibrato yaptıktan sonra hemen gerdaniye perdesine dokunup ajiliteli olarak neva perdesine inilmiştir. Hüseyini

perdesinde vibrato yaparak (1.03 saniyede) neva perdesinde keskin bir kalış yapmıştır. Rast perdesinden (karar perdesi) atlamalı sesler ile tiz çargah perdesine gelip sıralı perdelerle geri dönerken acem perdesinde bağlı yay ifadesi ile kaydırma yapmıştır. Nim hisar perdesinde tril yapıp, neva perdesinde (1.14 saniyede) vibrato yaparak uzun ses olarak kalış yapmıştır. Hemen muhayyer perdesinden tiz neva perdesine kadar sıralı perdelerle ve tek yay ifadesi ile gelinip, tiz nim hisar perdesine çarpmalı kaydırma yapmıştır. Bağlı yay ve üçlemeli tartım cümleleri ile gerdaniye perdesine inilip (1.22 saniyede) gerdaniye perdesinden tiz neva perdesine glissando ile gelinip, tiz neva perdesinde vibrato yaparak üçlü çarpma ile tekrar gerdaniye perdesine inilmiştir. Flu yay ifadeleri ile kesik çalarak acem perdesinde hızlı vibrato yapıp, vurkaç çarpmalar kullanarak acem perdesi ve tiz neva perdesi arasında kesik yay ifadeleri ile cümleler kurduktan sonra çargah perdesine inilmiştir. (1.31 saniyede) Küçük bir asma kalışla çargah perdesini tutup, tam yay ifadesi ile vurkaç çarpmalar kullanarak gerdaniye perdesine inilmiştir. Neva perdesinde bağlı bir yay ifadesi kullanıp, nim hisar perdesinde tril yaptıktan sonra (1.38 saniyede) neva perdesinde uzun yay ile asma kalış yapılmıştır. Bağlı yay ile neva, nim hisar, hüseyini ve acem perdelerini kullanarak kromatik yapıp gerdaniye perdesine glissando ile dokunduktan sonra vurkaç çarpmaları ile kürdi perdesine gelinmiştir. Küçük bir vibratoyla ve puandorg yaptıktan sonra tekrar kürdi perdesinde üçlü çarpma kullanıp, bağlı cümleler nim hisar perdesine dokunulmuştur. Tekrar kürdi perdesinde üçlü çarpma yapıp nim hicaz perdesinde glissando yapılarak üçlemeli olarak rast perdesine kadar inilmiştir. Hemen düğah perdesini tutarak (2.00 saniyede) vibratolu bir kalış yapılmıştır ve düğah ve kürdi perdelerini bağlı bir şekilde tek yayda kullanıp (2.04 saniyede) rast perdesinde kuvvetli bir tril yapılmıştır. Neva perdesinden başlanıp, atlamalı seslerle gerdaniye perdesine dokunup, ajilite ve vurkaç çarpmaları ile uzun yay kullanıp, tekrar karar perdesine kadar gelinmiştir. (Rast perdesi) rast perdesi ve neva perdesi arasında çarpmalar kullanarak kesik yay ifadesi ile cümleler kurulmuştur. Irak perdesine dokunularak (2.22 saniyede) karar perdesi olan rast perdesine gelinip, vibrato uygulaması ile icra etmiş olduğu rast perdesinde nihavend taksimi sonlandırmıştır.

2.3. Hüseyinî Taksim

2.3.1. Hüseyinî Taksimın Notası

HÜSEYNÎ TAKSİM

The musical notation for Hüseyinî Taksim is presented in a single system with seven staves. The key signature is one sharp (F#), indicating D major. The piece consists of 28 measures. The notation includes various musical symbols such as eighth, sixteenth, and thirty-second notes, rests, and triplets. Trills are indicated by a 'tr' symbol with a wavy line. Measure numbers 5, 9, 13, 17, 21, and 25 are placed at the beginning of their respective staves. The piece concludes with a final triplet in the seventh staff.

29

3

3

3

3

33

37

3

3

41

3

45

49

53

3

3

3

57

Şekil 3: Hüseyini taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.3.2. Hüseyini Taksimın Makamsal Analizi

Taksime makamın yeden sesi olan rast perdesi ile başlanıp, hemen ardından karar sesi olan düğah perdesi tutulmuştur. Çok kısa bir kalış yapılarak rast perdesinden hüseyini perdesine çıkılıp, burada asma kalış yapılmıştır. Hüseyini perdesinin çevresinde çeşitli cümleler kurularak düğah perdesine inilmiştir. Daha sonra tekrar rast perdesi yakalanıp, sonra segâh perdesi ve hüseyini perdesine kadar çıkılarak asma kalış yapılmıştır.

Hüseyini ve rast perdesi arasında sık cümleler kullanılarak, muhayyer perdesine dokunup tekrar hüseyini perdesine inilmiştir. Şehnaz ve acem perdeleri gösterildikten sonra hüseyinide kısa bir kalış yapıp, hemen yegah ve kaba nim hicaz perdelerini de kullanarak yegahtan sonra çargah ve yegah perdeleri ile karar perdesi olan düğah perdesine gelinmiştir. Sonra düğah perdesi ve makamın güçlüsü olan hüseyini perdesi arasında yanaşık ve birbirini tekrar eden cümleler kullanılarak, düğah perdesinde yarım karar verilmiştir.

Taksimın ikinci bölümüne ise eviç perdesi ile başlanıp çargah perdesine kadar inilmiştir. Burada çargah perdesi ısrarla gösterilip, tekrar eden cümleler kullanılarak düğah perdesinde oradan da arızası olan eviç perdesinde kısa bir kalış yapılmıştır. Eviç ve çargah perdeleri arasında tekrar eden cümleler kurulduktan sonra rast perdesi gösterilmiştir. Daha sonra yegah perdesine inilip, önce eviç perdesi sonra hisar perdesi basılarak nevada hicaz gösterilmiş ve tekrar dizi sesleriyle düğah perdesinde yine yarım karar verilmiştir.

Düğah perdesi ve hüseyini perdesi arasında dolaşılıp makamın güçlü perdesi olan hüseyini perdesi iyice duyurulduktan sonra, karar perdesi olan düğah perdesine gelinmiş ve yeden sesi olan rast perdesine inilerek tekrar makamın güçlüsü olan hüseyini perdesi gösterilmiştir. Daha sonra makamın sesleriyle düğah perdesine kadar inilerek makamın kararı yapılmış, düğah perdesinde taksim sona erdirilmiştir.

2.3.3. Hüseyini Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimın bir ses (Sipürde akord ile) rast perdesinde icra edildiği tespit edilmiştir.

Taksime uzun ve düz yay çekerek karar perdesi ile (dügah perdesi) başlanıp, hemen ardından gerdaniye perdesi tutulup glissando yapılarak eviç perdesine inilmiştir. Burada çift çarpma kullandıktan sonra hüseyini perdesinde (0.03 saniyede) tek ve ayrı yay ifadeleri ile asma kalış yapılmıştır. Hüseyini perdesinde üçlemeli cümle kurulup ve vurkaç

çarpması uygulanarak neva perdesi gösterilmiştir. Sonra çiftli, atlamalı sesler ile kesik yay kullanılıp, (0.15 saniyede) üçlü çarpma ile karar perdesine gelinmiştir. Hemen ardından eviç perdesine dokunulup, vurkaç çarpması ile muhayyer perdesinde çok küçük bir kalış yapılmıştır. Sonra muhayyer perdesinden ajilite yaparak acem perdesine inilip, burada uzun yay kullanılarak tril ile hüseyini ve çargah perdeleri arasında kesik yay ifadeleri kullanılmıştır ve hüseyini perdesinde (0.25 saniyede) tekrar bir asma kalış yapılmıştır. Hüseyini perdesinden alınıp neva, eviç ve gerdaniye perdelerini sıralı ve vurkaç çarpmalarıyla kullanılarak, gerdaniye perdesinde uzun ses olarak puandorg'lu bir asma kalış yapılmıştır ve hemen eviç perdesini tutulup gerdaniye perdesi ile kesik yay ifadeleri kullanılmıştır. Sonra tekrarlı motifler uygulanıp, çiftli sesler kullanılmaya devam ederek, karar perdesine kadar gelinip (0.51 saniyede) kesik bir yay ifadesi ile asma kalış yapılmıştır. Segâh perdesinden başlanıp sıralı sesler ile neva perdesine kadar gelinip (0.55 saniyede) vibratolu bir asma kalış yaptıktan sonra nim hisar perdesi gösterilmiştir. Segâh ve nim hisar perdeleri arasında sıralı ve birbirini tekrar eden ajiliteli cümleler kurularak glissando'lu bir şekilde nim hisar perdesinden çargah perdesine gelinip, kesik ve kısa yay ifadesi ile (1.10 saniyede) karar perdesinde asma kalış yapılmıştır. Rast perdesine dokunulup hemen çargah perdesi gösterilerek (1.17 saniyede) vibrato yapıp uzun yay kullanarak kısa bir kalış yapılmıştır. Sonra segâh ve çargah perdeleri arasında birbirini tekrar eden cümleler kısa yay ifadeleri ile flu bir çalım tarzı uygulanmıştır. (1.28 saniyede) Sonra karar perdesine gelinip, çarpma glissando yapılmıştır. Rast ve çargah perdeleri arasında kısa yay ile cümleler kurulup, sonra (1.33 saniyede) neva perdesinden glissando yapılarak karar perdesine inilmiştir.

Biraz daha sert bir çalım tarzı ile keskin ve düz ifadeler kullanılarak, eviç perdesinden sıralı olarak muhayyer perdesine gelinip, uzun yay ile vibrato yapılarak muhayyer perdesinde puandorg'lu bir kalış yapılmıştır. Sonra vurkaç çarpması yapılarak tiz çargah perdesi tutulup, bu perdede vibrato yaparak (1.47 saniyede) kısa bir kalış yapılmıştır. Tiz segâh perdesi ve tiz çargah perdesi arasında da kısa yay ifadeleri ile tekrarlı cümleler kurulduktan sonra tiz segâhtan glissando ile muhayyer perdesine inilmiştir. Çiftli ve atlamalı sesler kullanılarak kısa yay ifadesi ile eviç perdesine kadar inilip, (1.58 saniyede) eviç perdesinde kalış yapılmış ve eviç perdesinden muhayyer perdesine gelinmiştir. Sonra kısa cümleler kurmaya devam edilerek hüseyini perdesine gelinip (2.07 saniyede) uzun yay ile glissando ve vibrato yapılmıştır. Ardından neva perdesine inilip, hemen

arkasından nim hisar perdesine dokunulup, yanaşık sesler ile karar perdesine kadar inilmiştir. Sonra üçlü çarpma yapılarak (2.21 saniyede) kısa bir kalış yapıldıktan sonra sıralı seslerle segâh perdesinden neva perdesine ajiliteli olarak gelinmiştir. Neva perdesinin bir oktav altı olan yegah perdesini kendisine dem sesi olarak kullanıp (2.23 saniyede) neva perdesinde uzun bir puandorg'lu kalış yapılmıştır. Sonra karar perdesine inilip (2.35 saniyede) trıl yapılarak kısa bir kalış daha yaptıktan sonra rast perdesine gelinmiştir. (2.40 saniyede) vibrato yapılarak beklenip bağlı yay ifadesi ile çargah perdesini yakalayarak, segâh ve çargah perdelerini yanaşık sesler ve tekrarlı cümleler kullanıp karar perdesine inilmiştir. Ardından hüseyini perdesini vibrato'lu ve kesik yay ifadesi ile duyurup, neva perdesinden inilerek karar perdesine kadar gelip kesik bir şekilde (2.51 saniyede) taksimi sonlandırmıştır.

2.4. Hüseyinî Taksim (2)

2.4.1. Hüseyinî Taksim (2)'in Notası

HÜSEYİNİ TAKSİM

Şekil 4: Hüseyni (2) taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.4.2. Hüseyini Taksim (2)'in Makamsal Analizi

Aslan Hepgür yapmış olduğu bu hüseyini taksimin içerisinde hüseyini makamının özelliklerinin dışında farklı makam geçkileri de kullanmıştır.

Hepgür, taksime karar perdesi olan düğah perdesi ile başlayıp hemen ardından gerdaniye perdesini yakalamış ve makamın güçlü perdesi olan hüseyini perdesini de uzun ses olarak kullanıp kalış yapmıştır. Sonra sıralı sesler ile gerdaniye perdesine gelip, ikili atlamalı sesler ile karar perdesi olan düğah perdesine kadar düşmüş ve tekrar sıralı sesler halinde güçlü perdesi olan hüseyini perdesini duyurarak kısa bir asma kalış yapmıştır.

İcra edilen taksimin gelişme bölümü de diyebileceğimiz bu kısımda gerdaniye perdesini tutup burada puandorg uygulamış, sonra tiz buselik, nim şehnaz ve eviç perdelerine basarak hüseyini perdesine düşmüş ve burada hüseyini perdesinde hicaz makamını duyurmuştur. İkili sesler ile hüseyini makamının üçüncü derecesi olan çargah perdesinde nikrizi de göstererek, sonra makamın karar sesi olan düğah perdesine gelerek karar yapmıştır.

Segâh perdesine dokunup hemen ardından neva perdesini yakalayarak uzunca bir şekilde neva perdesini duyurduktan sonra hisar perdesini ve eviç perdesini kullanarak neva perdesinde hicaz göstermiştir. Sonra birbirini tekrar eden cümleler ile makamın üçüncü derecesi olan çargah perdesine kadar düşüp, makamın güçlü perdesi olan hüseyini perdesini yakalamıştır. Karar perdesi olan düğah perdesine gelerek küçük bir kalış yapıp, ardından karar perdesinin oktav sesi olan muhayyer perdesini tutmuştur. Muhayyer perdesi ve tiz çargah perdesi arasında yakın sesler ve tekrar eden cümleler kurarak eviç perdesinde kalış yapmıştır. Sonra güçlü perdesi olan hüseyini perdesini sıkça hissettirerek neva perdesine gelip, neva perdesinde hicaz makamını göstermiştir. Hisar perdesi ve eviç perdesini tekrar kullanıp, makamın üçüncü derecesi olan çargah perdesine düşüp biraz çargah perdesini duyurduktan sonra segâh perdesine dokunup neva perdesini yakalayarak puandorg'lu kalış yapmıştır. Sonra birbirini tekrarlayan yanaşık sesler kullanarak karar perdesi olan düğah perdesine kadar düşüp icra etmiş olduğu taksimi makamın karakterine uygun şekilde sonlandırmıştır.

2.4.3. Hüseyni Taksim (2)'in İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksim Mansur akort ile yegah perdesi üzerinden icra edilmiştir. Hepgür, taksime makamın yeden sesi ile başlayıp, hemen karar perdesi olan düğah perdesini tutmuş ve uzun yay kullanarak vibrato yaparak puandorg'lu bir kalış yapmıştır. Sonra gerdaniye perdesini yakalayarak kaydırma ifadesi ile eviç perdesine gelip (0.04 saniyede) eviç perdesinde çarpmalı glissando yapmıştır. Ardından hüseyini perdesine düşüp vibrato yaparak uzun yay ile kalış yapmıştır. Hüseyini ve gerdaniye perdeleri arasında glissando ve çarpma kullanarak, kesik ve tekrarlı cümlelerle kaba çargah perdesine inmiştir. Hemen acemaşiran perdesini yakalayıp çarpma ve kaydırma yaparak yegah perdesine gelmiştir. Sıralı sesler halinde inerken bütün perdelerde çarpma ve uzun yay kullanmıştır. Segâh perdesinde üçlü çarpma yaparak (0.16 saniyede) karar perdesine gelip, vibrato yapmış ve bağlı yay kullanarak hemen gerdaniye perdesini tutmuştur. Vurkaç çarpmaları kullanarak neva perdesine kadar inmiş, hüseyini perdesinden muhayyer perdesine kadar sıralı sesler ile gelip glissando yaparak buselik perdesine dokunup hüseyini perdesine kadar inmiştir. Her perde de çarpma kullanarak (0.27 saniyede) üçlemeli çarpmalarla kesik bir yay ifadesi ile hüseyini perdesinde kalış yapmıştır. Hüseyini perdesinden neva perdesine kaydırmalı bir şekilde düşerek hemen sıralı seslerle gerdaniye perdesine kadar gelmiştir. Gerdaniye perdesinde (0.32 saniyede) çarpma yaparak puandorg'lu bir kalış yapmıştır. Eviç ve gerdaniye perdesi arasında birbirini tekrar eden cümleler kurarak buselik perdesine dokunup geri gelirken (0.42 saniyede) acem perdesini tutmuştur. Nim şehnaz perdesinde uzun yay kullanıp, tril yaparak, hüseyini perdesinde vibrato'lu olarak küçük bir kalış yapıp üçlemeli çarpma ile neva perdesine inmiştir. Kısa yay ifadeleri ile cümleler kurarak kaba çargah perdesine dokunup neva perdesinden gerdaniye perdesine kaydırmalı sesler kullanmıştır. Sonra glissando yaparak gerdaniye perdesinde çarpma kullanıp ajilite ile çargah perdesine gelip vibrato yaparak kalış yapmıştır. Sonra neva perdesine dokunup segâh perdesine indikten sonra segâh perdesinde tril yaparak (0.55 saniyede) karar perdesinde kısa bir kalış yapmıştır. Çargah perdesine dokunup hemen ardında kaydırma yaparak neva perdesine açık olarak (boş tel) ile gösterip hüseyini perdesinde vibrato yapıp çargah ve hüseyini perdeleri arasında birbirini tekrar eden cümleler kurmuştur. Sonra (1.03 saniyede) neva perdesinden segâh perdesine kadar uzun yay ve birbirine bağlı sesler ile kaydırma glissando yaparak gelmiş, segâh perdesinde üçlemeli çarpmalar kullanarak rast perdesine kadar inmiştir. Sonra küçük bir asma kalış

yapıp çargah perdesini yakalayıp (1.10 saniyede) çargah perdesinde vibrato kullanarak puandorg'lu kalış yapmıştır. Segâh perdesi ve çargah perdesi arasında flu ve kısa yay ifadeleri ile birbirini tekrar eden cümleler kurarak rast perdesine inmiştir. (1.17 saniyede) Segâh perdesinde tril kullanıp, karar perdesinde kısa bir kalış yaparak rast perdesine düşüp hemen çargah perdesini yakalayarak hüseyini perdesine kadar çıkmıştır. Kesik yay ve sakın tuşe baskıları ile üçlemeli ve birbirini tekrar eden cümleler kurup, karar perdesine kadar inmiştir. Dügah perdesinde üçlemeli çarpma yapp, (1.40 saniyede) kesik yay kullanarak asma karar yapmıştır.

Taksimın ikinci bölümü de diyebileceğimiz bu kısımda biraz daha güçlü bir tuşe kullanımı ile eviç perdesinden başlayıp tiz çargah perdesine kadar inmiştir. Burada (1.44 saniyede) çarpma kullanarak uzun ve bağlı bir yay ifadesi kullanıp tiz çargah perdesinde puandorg'lu bir asma kalış yapmıştır. Tiz buselik ve tiz çargah perdeleri arasında birbirini tekrar eden kısa yay ifadesi ile cümleler kurup, muhayyer perdesi ve neva perdesi arasında kaydırma yaparak ve kesik yay ifadeleri ile eviç perdesine kadar inmiştir. Eviç perdesinde (2.02 saniyede) vibrato yaparak küçük bir asma kalış yapmış, tekrar eviç perdesinden başlayıp üçlemeli ve bağlı bir cümle ile uzun yay kullanarak muhayyer perdesini açık ses (boş tel)olarak tutmuştur. (2.06 saniyede) puandorg'lu kalış yapıp çargah perdesini vurkaç çarpması ile tutup, glissando ile muhayyer perdesine düşüp tekrarlı cümleler ile hüseyini perdesine inmiştir. (2.14 saniyede) uzun yay ile vibrato yaparak kısa bir kalış yapmış, hüseyini perdesi ve muhayyer perdesi arasında birbirini tekrar eden cümleler kurduktan sonra gerdaniye perdesinde vibrato'lu kısa bir asma kalış yapmıştır. Ajilite ile hisar perdesine düşüp (2.24 saniyede) eviç perdesinde tril yapmış, neva perdesine dokunup çargah perdesinde üçlemeli çarpma yaparak kaydırmalı ve uzun yay ifadesi ile karar perdesi olan düğah perdesinde (2.30 saniyede) kısa bir asma kalış yapmıştır. Kaba çargah perdesi ve hüseyini perdesi arasında çiftli sesler ile cümleler kurarak segâh perdesinde vurkaç çarpması ile kalmıştır. Dügah perdesi ve kaba çargah perdesi arasında küçük motifler ile üçlü çarpma yaparak rast perdesine düşüp kısa bir kesik kalış ile (2.41 saniyede) kaba çargah perdesini vibrato'lu ve uzun yay ifadesi ile tutmuştur. Çarpmalar ile düğah perdesine düşüp hemen hüseyini perdesini yakalayarak (2.49 saniyede) karar perdesi olan düğah perdesini basarak uzun yay ifadesi ve vibrato'lu bir şekilde icra etmiş olduğu taksimi sonlandırmıştır.

2.5. Muhayyer Taksim

2.5.1 Muhayyer Taksimın Notası

MUHAYYER TAKSİM

Şekil 5: Muhayyer taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.5.2. Muhayyer Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür, taksime tiz çargah perdesinden başlayıp muhayyer perdesinde kısa bir kalış yaptıktan sonra neva perdesine kadar inmiştir. Neva ve çargah perdeleri arasında cümleler kurduktan sonra tekrar muhayyer perdesinde uzun bir kalış yapmıştır. Muhayyer perdesinden başlayarak birbirini tekrar eden cümleler kullanıp çargah perdesine düşerken hüseyini perdesini hisar perdesi olarak basmış ve sıralı sesler olarak gerdaniye perdesine kadar çıkmış ve burada kalış yapmıştır.

Gerdaniye perdesinden başlayıp birbirine yakın sesler kullanıp eviç ve hisar perdesini kullanmıştır. Sonra gerdaniye perdesinde kısa bir kalış daha yaptıktan sonra neva perdesinde hicaz makamını göstermiştir. Neva perdesi ve düğah perdesi arasında yanaşık sesler ile cümleler kurarak ve hisar perdesini hüseyini perdesi olarak basıp rast perdesine kadar inilmiştir. Kurmuş olduğu bu melodik cümleleri ile rast perdesinde rast makamını biraz hissettirdikten sonra hemen kaba çargah perdesini tutup daha sonra düğah perdesine kadar tam karar şeklinde inmiştir.

Düğah perdesinden sonra neva perdesini tutarak, pest seslere inerken buselik perdesini ve acem perdesini kullanarak yegah perdesine kadar düşmüş ve tekrar acem perdesini tuttuktan sonra sıralı sesler halinde kürdi perdesini de kullanarak karar perdesi olan düğah perdesine kadar gelmiştir. Bu taksim kayıtlarda muhayyer olarak geçse de duyumu muhayyer kürdi makamına yatkındır.

2.5.3. Muhayyer Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksim Mansur akort ile icra edilmiştir. Hepgür, taksime tiz çargah perdesi ile başlayıp uzun yay kullanarak (0.04 saniyede) sünbüle perdesinde çarpmalar kullanarak gerdaniye perdesine kadar inmiştir. Uzun yay kullanmaya devam ederek sıralı sesler ile muhayyer perdesine gelip (0.08 saniyede) çift çarpma kullanarak kısa bir kalış yapmıştır. Sonra gerdaniye perdesini tutup tekrar muhayyer perdesinde (0.12 saniyede) uzun yay kullanarak kalış yapmıştır. Gerdaniye, eviç ve hisar perdelerine kesik yay ifadeleri ile basmış ve hisar perdesinde (0.20saniyede) çift çarpma kullanarak neva perdesinde küçük bir kalış yapmıştır. (0.23 saniyede) Neva perdesinden muhayyer perdesine kaydırma yapıp geri dönerken acem perdesinde glissando yapmıştır. Eviç ve hisar perdelerini kullanmaya devam ederek neva ve muhayyer perdeleri arasında kaydırma kullanarak

(0.30 saniyede) gerdaniye perdesini kısa yay kullanarak, üçlemeli ifadeler ile tekrar edip hisar perdesine kadar inmiştir. (0.35 saniyede) Hisar perdesinde tril yaparak neva perdesinde kısa bir kalış yapmıştır. Muhayyer perdesini yakaladıktan sonra gerdaniye ve acem perdelerini kesik ve kısa yay ifadeleri kullanarak birbirini tekrar eden cümleler kurup çargah perdesine kadar inmiştir. Hisar perdesini tekrar tutup (0.42 saniyede) tril yaptıktan sonra çargah ve gerdaniye perdeleri arasında uzun yay ile dolaşıp geri dönerken acem ve hüseyini perdesini basmıştır. (0.49 saniyede) Ajilite ile rast perdesine kadar düşüp uzun yay ifadesi ve sıralı cümleler ile düğah perdesi ve neva perdesi arasında seyir yapmıştır. (0.53 saniyede) Kürdi perdesinde tril yaparak kısa bir asma kalış yapıp rast perdesine inmiştir. (1.00 saniyede) Düğah perdesinde çarpma kullanarak uzun yay ile kalış yapmış neva perdesinde çarpma yaparak çargah perdesine kadar inmiştir. Sonrasında kaydırmalı sesler kullanarak muhayyer perdesinde (1.05 saniyede) çarpma yapıp, neva perdesine kadar inip, gerdaniye perdesini yakalamıştır. Uzun yay kullanıp muhayyer perdesinde çarpma yapmış (1.12 saniyede) gerdaniye perdesinde tril yaparak muhayyer perdesinde küçük bir çarpma ve üçlemeli kesik yay ifadesi kullanarak kalış yapmıştır. Tiz neva perdesini tutup çarpmalar kullanarak neva perdesine kadar inerken acem perdesinde (1.24 saniyede) küçük bir glissando yapıp kesik yay ifadeleri kullanmıştır. Tekrarlı melodik cümleler ile rast perdesine kadar gelip (1.38saniyede) acem perdesinde tril yapmış, neva perdesinde küçük bir asma kalış yapmıştır. Karar perdesine düşerken kürdi perdesinde (1.40 saniyede) tril yapmış ve düğah perdesine de çarpma yaparak düşüp, uzun ses kullanarak düğah perdesinde (1.48 saniyede) taksimi sonlandırmıştır.

2.6. Hicazkâr Taksim

2.6.1 Hicazkâr Taksimın Notası

HİCAZKÂR KEMAN TAKSİMİ ASLAN HEPGÜR

15

3 3 3

17

19

3 3

21

3 3

23

25

3 3

27

3 3

29

31

33

35

37

39

40

41

42

Şekil 6: Hicazkâr taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.6.2. Hicazkâr Taksimın Makamsal Analizi

Aslan Hepgür yapmış olduğu bu taksimde, makam dizisinin her üç bölgesinde hicaz çeşnisinin yer alması sebebi ile monotonluk meydana getirmemek açısından hicazkâr makamının inici özelliği de bulunduğundan dolayı Hepgür, taksime gerdaniye perdesi ile başlayıp muhayyer perdesini ve buselik perdesini kullanıp buselik göstererek başlamış ve neva perdesinde düşerek asma kalış yapmıştır.

Hepgür neva perdesinde kalış yaparak yani makam dizisinin üst bölgesinde yer alan neva üzerindeki hicaz dörtlüsü diz durak gerdaniye perdesi üzerine bir buselik beşlisi uygulayarak nevada hümayun dizisini genişletip göstermiş olmaktadır.

Neva perdesi ve gerdaniye perdesi arasında cümleler kurduktan sonra çargâh perdesine gelip kısa bir kalış yapmıştır. Burada çargâh perdesinde nikriz duyurup hemen ardından gerdaniye perdesini yakalayıp birbirini tekrar eden sıralı cümleler ile buselik perdesine gelip küçük bir duraklama yapmıştır. Sonra makamın arızalarını hissettirerek karar perdesi olan rast perdesine kadar düşmüş ve yeden sesli (ırak perdesi) uzun bir kalış yaptıktan sonra gerdaniye perdesini tutmuş, neva perdesi ve gerdaniye perdesi arasında melodik ifadeler kullanıp burada neva perdesinde hicaz gösterip tekrar karar perdesine geldikten sonra bir kalış daha yapmıştır.

Taksimın gelişme bölümü dediğimiz bu kısımda, gerdaniye perdesine dokunup tiz hisar perdesinden alıp tiz çargâh perdesine gelerek asma kalış yapmış, gerdaniye perdesi ve tiz neva perdesi arasında dolaşıp gerdaniye perdesinde hicaz duyurulduktan sonra sıralı sesler kullanarak çargâh perdesine kadar düşmüştür. Dik hisar perdesini kullanması ile çargâh perdesinde asma kalış yaparak küçük bir rast gösterilmiştir. Gerdaniye perdesinden sıralı sesler halinde gelinip dik hisar ve acem perdesi kullanılarak hüzzam duyurulup sıralı sesler şeklinde çargâh perdesine inmiştir. Makamın arızaları kullanılarak gerdaniye perdesinde hicazlı kalış yapılmış ve hemen ardından tiz neva yakalanıp birbirini tekrar eden ifadeler ile gerdaniye perdesi ve tiz ve perdesi arasında seyir yapılmıştır. Tiz çargâh perdesinde küçük bir asma kalış yapıp gerdaniye perdesinde yedenli bir asma kalış yapılmıştır. Çargâh perdesine ve gerdaniye perdesine dokunulup ardından eviç perdesi ve kürdi perdesi basılarak rast perdesine yani karar perdesine kadar gelinmiş, rast perdesinde kürdi duyurularak kalınmıştır.

İcra edilen taksimın sonuç kısmına doğru eviç perdesine dokunup, hemen ardından gerdaniye perdesini yakalayarak yeden sesli bir açış yapıp gerdaniye perdesinden neva perdesine inilmiştir. Neva perdesinde hicaz gösterdikten sonra kısa bir asma kalış yapıp, hemen arkasından muhayyer, sünbüle, çargâh ve düşerken acem perdelerini kullanarak neva perdesinde kürdi duyurmuştur. Çargâh, gerdaniye, eviç ve hisar perdelerini kısa kısa duyurup gerdaniye perdesinden sıralı sesler halinde inerek segâh perdesinde kısa bir kalış yapmıştır. Hemen hisar perdesi ve gerdaniye perdesini tuttuktan sonra kesik cümleler kurarak karar perdesine kadar düşüp yeden perdesinde (ırak perdesi) ısrarlı asma kalış yapmıştır. Karar perdesine gelinmiş ve taksimi sonlandırmıştır.

2.6.3. Hicazkâr Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Hepgür, Hicazkâr taksimi kız ney akort ile yani yegâh perdesi üzerinden yapmıştır. Taksime, ikinci pozisyon ile açış yapıp tiz karar perdesi de olan gerdaniye perdesinden başlayarak muhayyer perdesini de vurkaç çarpması olarak alıp dik sünbüle perdesini de bağlı çarpmalı ve kaydırma yapmıştır. Gerdaniye perdesine dokunduktan sonra muhayyer perdesinde vibrato kullanmıştır. Sonra eviç perdesinde tril uygulayıp çarpmalı olarak gerdaniye perdesinde (0.05 saniyede) uzun yay kullanarak kalış yapmış ve bağlı cümleler ile muhayyer perdesine gelmiştir. Tiz çargâh perdesini tutarak tekrarlı cümleler ile dik sünbüle perdesine çift çarpma ifadeleri ile gerdaniye perdesine dokunup hemen eviç perdesini yakalamıştır. (0.16 saniyede) Çarpma ve vibrato yaparak küçük bir asma kalış yaptıktan sonra üçlemeli ifadeler ve kesik yay kullanarak küçük cümlecikler ile gerdaniye perdesinden glissando yaparak neva perdesine gelmiştir. Üçlü çarpma ve vibrato yaparak (0.24 saniyede) uzun yay uygulayıp kalış yaptıktan sonra hisar perdesini yakalamıştır. Bağlı cümleler ile buselik perdesini de kullanarak (0.29 saniyede) kesik yay ifadesi ile tekrar çargâh perdesinde küçük bir asma kalış daha yapmıştır. Çargâh perdesinden gerdaniye perdesine glissando'lu olarak gelip hisar perdesine kesik yay ifadesi ile dokunup eviç ve gerdaniye perdesini göstermiştir. Sonra üçlü çarpmaları kullanarak devam eden kesik yay ifadeleri ve sıralı sesler ile segâh perdesine kadar inip çift çarpma ve vibrato kullanmıştır. (0.40 saniyede) Asma kalış yapıp, segâh ve eviç perdeleri arasında uzun yay kullanıp bağlı cümleler kurduktan sonra karar perdesine inmiştir. Sonra ırak perdesini de kullanarak vurkaç çarpmaları ile (0.54 saniyede) karar perdesinde kalış yapmıştır. Kesik ve bağlı cümleler ile gerdaniye perdesinden alıp karar perdesine kadar

tekrar gelerek segâh ve çargâh perdesini keskin ifade ile göstermiştir. Hisar perdesini glissando ve vurkaç çarpması ile yakalayıp kaydırma ve üçlü çarpmalar ile sıralı sesler kullanarak karar perdesine gelip (1.10 saniyede) kısa bir asma kalış yapmıştır.

İkinci bir bölümde diyebileceğimiz bu kısımda tekrar ikinci pozisyonda açış yapıp sert ve keskin bir tavır kullanıp gerdaniye perdesini gösterip tiz hisar perdesini yakalamıştır. Sonra glissando ile tiz çargâh perdesine gelip üçlemeli ifadeler kurarak (1.18 saniyede) tiz çargâh perdesinde kalış yapmıştır. Dik sünbüle ve tiz hisar perdeleri arasında keskin yay ifadeleri ile sert bir çalım tavrı kullanarak kişisel motifler, cümleler ve tril uygulamıştır. Gerdaniye perdesine gelip keskin bir yay ifadesi ile dokunup tiz hisar ve tiz muhayyer perdeleri arasında bağlı yay ile glissando, üçlü çarpma ve kaydırma ifadelerini kullanmıştır. Farklı cümleler kurduktan sonra tiz çargâh perdesinde (1.38 saniyede) keskin ve sert bir asma kalış yapmıştır. Gerdaniye perdesinden alıp sıralı sesler ile kısa cümlecikler kurup, tiz neva ve eviç perdesi arası kaydırma yaparak ve motifler kullanıp, keskin ve bağlı sesler ile dik sünbüle perdesinde vibrato yapmıştır. Tiz çargâh perdesine dokunarak ajiliteli pasajlar ile şehnaz perdesine gelip tril yaptıktan sonra (1.53 saniyede) gerdaniye perdesinde kalış yapmış ve tiz neva perdesinden alıp gerdaniye perdesine kadar çarpma kullanmıştır. Tekrar ajiliteli pasajlara ile gelip şehnaz perdesini yakaladıktan sonra sıralı sesler halinde tiz neva perdesine gelmiştir. Üçlemeli motifler kullanıp gerdaniye perdesinden tiz çargâh perdesine glissando yaparak dokunup tiz segâh perdesinde (2.06 saniyede) çift çarpma kullanıp kaydırma yapmıştır. Tek ve sıralı sesler ile uzun yay kullanarak eviç perdesine inip, tril yaptıktan sonra (2.12 saniyede) gerdaniye perdesinde puandorg'lu bir kalış yapmıştır. Eviç ve gerdaniye perdelerine dokunduktan sonra dik sünbüle perdesinden glissando'lu olarak üçlü çarpmalar ve kesik yay ifadeleri ile sıralı olarak inmiştir. Hisar perdesinden sonra nim hicaz perdesine de basarak kürdi perdesine kadar gelip, nim hicazda küçük bir tril uygulamıştır. Yeden sesini de kullanarak karar perdesine dokunduktan sonra hemen gerdaniye perdesini kesik yay ifadesi ile yakalamıştır. Hisar perdesine üçlemeli olarak düşüp (2.25 saniyede) hisar perdesinde vibrato yaptıktan sonra çargâh perdesini tutmuştur. Dik sünbüle perdesinden alarak vurkaç çarpmaları ile hisar perdesine sıralı cümle kullanarak gelip eviç perdesinde (2.30 saniyede) tril yapıp, tekrar gerdaniye perdesinde asma kalış yapmıştır. Sakin bir çalım tavrı ile çargâh perdesine dokunup gerdaniye perdesini yakaladıktan sonra şehnaz ve dik sünbüle perdelerini çarpma ve glissando'lu basıp neva perdesine kadar tek tat kullanarak

sıralı sesler ile inmiştir. Hisar perdesinde üçlü çarpma yaptıktan sonra çargâh ve gerdaniye perdeleri arasında glissando ve çift çarpma kullanıp, cümleler kurduktan sonra flu çalım tarzını devam ettirmiştir. Çift atlamalı cümleler kullanarak karar perdesinde (3.06 saniyede) kesik bir yay ifadesi ile küçük bir asma kalış yapmıştır. Sert, net ve keskin bir çalım tekniği kullanarak segâh, çargâh, eviç ve gerdaniye perdelerine dokunup uzun yay ve sert çalım tarzını devam ettirmiştir. Vurkaç çarpmaları ile gerdaniye ve tiz çargâh perdeleri arasında çift ses aralıkları ile küçük motif cümleleri kurmuştur. Üçlemeli ifadeler ile glissando kullanarak hisar perdesine gelip kaydırmalar ve uzun, keskin yay kullanarak segâh perdesine inmiştir. (3.22 saniyede) Çargâh perdesini puandog'lu gösterip neva perdesinde ajiliteli ve üçlü çarpma kullanarak kalış yapmıştır. Bağlı yay ifadesi ile çargâh perdesine dokunup muhayyer ve tiz çargâh perdeleri arasında sıralı ve ajiliteli bir pasaj cümlesi kurup glissando ve vibrato yaparak acem perdesinde küçük bir asma kalış göstermiştir. Gerdaniye ve neva perdeleri arasında üçlemeli motifler kullanarak (3.34 saniyede) neva perdesinde tekrarlı cümleler ve triller ile kesik yay ifadesi kullanmış ve asma kalış yapmıştır. Çargâh perdesinden gerdaniye perdesine glissando yaparak dokunup net sesler ile eviç ve hisar perdelerini göstermiştir. Sonra kaydırma kullanarak dik sünbüle perdesini yakalayıp uzun yay ve çift çarpma uygulayıp neva perdesine kadar inmiştir. Ajiliteli bir pasaj ile segâh perdesine gelip (3.43 saniyede) vibrato kullanarak kısa bir asma kalış yapmıştır. Sonra neva ve gerdaniye perdeleri arasında flu çalım tarzını uygulayarak kesik yay ifadeleri kullanmıştır. Sıralı sesler basarak geri gelirken segâh ve zirgüle perdelerinde glissando yapıp karar perdesine de dokunarak yeden sesinde tril kullanmıştır. Sonra uzun yay ifadesi ile karar verilmiş (4.04 saniyede) yapılan taksim son bulmuştur.

2.7. Hicaz Taksim

2.7.1 Hicaz Taksimın Notası

HİCAZ TAKSİM

Şekil 7: Hicaz taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.7.2. Hicaz Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür, icra etmiş olduğu hicaz makamındaki taksime gerdaniye perdesinden başlayarak birbiri tekrar eden melodik cümleler ile makamın güçlü perdesi olan neva perdesine kadar inip, makamın arıza seslerini de kullanarak burada uzun ses ile güçlü perdesinde bir kalış yapmıştır. Hemen ardından hüseyini perdesine dokunup üçlemeli melodik ifadeler ile inerek ve makamın arıza seslerini iyice hissettirerek karar perdesi olan düğah perdesine kadar gelmiştir. Tekrar gerdaniye perdesini tutup muhayyer perdesine dokunduktan sonra neva perdesine inerken düşerken eviç perdesini kullanması ile nevada rast duyurmuş olup, burada kalış yapmıştır.

Neva perdesi ile muhayyer perdesi arasında eviç perdesini kullanarak rast makamını biraz daha duyurduktan sonra acem perdesini basarak puandorg yapmıştır. Sonra muhayyer perdesini yakalayıp sıralı sesler ile makamın arızası olan nim hicaz perdesine kadar inip kısa bir kalış yapmıştır. Nim hicaz perdesi ve eviç perdesi arasında cümleler kurup geri gelerek karar perdesi olan düğah perdesine kadar inmiştir. Hemen dik kürdi perdesini kullanarak asma kalış yapmış ve icra ettiği makamın arıza seslerini yeterince duyurmuştur. Sonra yeden sesi olan rast perdesine düşüp hemen karar perdesi olan düğah perdesine gelmiştir.

İcra edilen taksimın sonuna doğru karar perdesinin oktav sesi olan muhayyer perdesini hemen yakalayıp cümleler kurarak ve makamın arıza seslerinde küçük kalışlar yaparak karar perdesi olan düğah perdesine kadar gelip, karar ile icra etmiş olduğu taksimi sonlandırmıştır.

2.7.3. Hicaz Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimim Mansur akort ile yegah perdesi üzerinde icra edildiği tespit edilmiştir. Hepgür, taksime makamın yeden sesi olan gerdaniye perdesinden başlayıp eviç perdesini de kullanarak uzun ve kesik yay ifadeleri ile çarpma yapıp kaba nim hicaz perdesinde üçlemeli çarpma uygulayarak devam etmiştir. Neva perdesinde (boş tel) olarak kesik ve sert bir cümle kurduktan sonra tekrar kaba nim hicaz perdesinden dik kürdi perdesine kaydırma yapıp (boş tel) neva perdesini tutup uzun yay kullanarak (0.09 saniyede) puandorg'lu bir kalış yapmıştır. Sonra boşluk vermeden hüseyini perdesini çarpma kullanıp neva perdesinde üçlemeli bir cümle kurduktan sonra (0.18 saniyede) kaba nim

hicaz perdesinde vibrato yapıp karar perdesi olan düğah perdesine inmiştir. Üçlemeli ifade kullandıktan sonra bağlı yay kullanarak hemen gerdaniye perdesini yakalamış ve eviç perdesini kullanmaya devam ederek glissando yaparak neva perdesine inmiştir. Ardından glissando ile muhayyer perdesine gelip (0.25 saniyede) eviç perdesinde vibrato yapıp gerdaniye perdesinde de çift çarpma yaparak neva perdesinde kesik yay kullanarak kalış yapmıştır.

Dik kürdi perdesinde vibrato yaparak başlayıp çarpmalar kullanarak hüseyini perdesine kadar inmiştir. Tekrar sıralı sesler ile çarpmalar kullanmaya devam ederek gerdaniye perdesine kadar gelip muhayyer perdesinde tril yapıp glissando yaparak neva perdesine inmiştir. (0.35 saniyede) Acem perdesinde vibrato ile kalış yapmış, sakın bir tavır ile üçleme kullanıp hüseyini perdesinde vibrato ve kaydırma kullanıp glissando ile muhayyer perdesine gelip üçlü çarpmalar ile neva perdesine inmiştir. Vurkaç çarpmaları ile kaba nim hicaz perdesini gösterip küçük bir vibrato yaptıktan sonra (0.47 saniyede) kaydırma ile dik kürdi perdesine inmiştir. Küçük bir kalış yaptıktan sonra kesik yay ifadeleri ile vurkaç çarpmaları kullanarak kaba nim hicaz ve hüseyini perdeleri arasında cümleler kurup kaydırma ve uzun yay ile düğah perdesine kadar düşüp burada vibrato ve üçlü çarpma yaparak (0.55 saniyede) rast perdesine düşüp puandorg yapmıştır. Karar perdesini tuttuktan sonra glissando ile neva perdesini tutup tekrar kaydırma yaparak inerken dik kürdi perdesinde (1.01 saniyede) küçük bir tril kullanmıştır. Düğah perdesine gelip (karar perdesi) hemen bağlı yay ifadeleri kullanıp flu bir çalım tekniği ile muhayyer perdesini tutmuştur. Kaydırma yaparak kesik ifadeler ve birbirini tekrar eden cümleler kurarak karar perdesi olan düğah perdesine kadar inip, (1.11 saniyede) kesik bir kalış yapmıştır. Hüseyini perdesini hemen yakaladıktan sonra vibrato kullanıp, kesik yay ifadeleri kullanmaya devam ederek dik kürdi perdesine gelmiştir. (1.15 saniyede) burada tril yaptıktan sonra üçlemeli çarpmalar ile karar perdesine gelip kesik yay ifadeleri ile (1.20 saniyede) puandorg'lu olarak karar sesi olan düğah perdesinde taksimi sonlandırmıştır.

2.8. Isfahan Taksimi

2.8.1. Isfahan Taksim Notası

ISFAHAN TAKSİM

[illegible]

Şekil 8: Isfahan taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.8.2. İsfahan Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür, taksime karar perdesi olan düğah perdesi ile başlayıp ardından neva perdesini tutup nim hicaz perdesine de dokunduktan sonra sırası sesler halinde gerdaniye perdesine gelmiştir. Tekrar neva perdesinde asma kalış yapmıştır. Makamın özelliklerinde olduğu gibi düğahta rast dörtlüsünü bu ifadeleri kullanarak göstermektedir. Neva perdesinden sonra gerdaniye perdesini tutarak karar perdesi olan düğah perdesine doğru inerken çargah perdesini kullanarak inmesi ile düğah perdesine geldiğinde yerinde düğah perdesinde uşşak dörtlüsünü uygulayıp kısa bir asma kalış yapmıştır.

Eviç perdesi ile başlayıp gerdaniye ve muhayyer perdelerini kullandıktan sonra neva perdesine kadar inmiştir. Burada eviç perdesinin kullanılmasından dolayı nevada kısa bir rast gösterilmektedir. Neva perdesinden düğah perdesine melodik cümleler kurularak düşüldükten sonra yeden sesi olan rast perdesinde asma kalış yapılmıştır. Rast perdesinde rast hissettirildikten sonra karar perdesi olan düğah perdesine geçilip neva perdesine kadar çıkılmıştır. Tekrar karar perdesinde kalınmakta ve hemen ardından oktav perdesi olan muhayyer perdesini yakalayıp yakın sesler ile neva perdesine kadar inilmiştir. Yine makamın özelliklerinden olan neva perdesinde buselik beşlisi gösterildikten sonra acem perdesinde biraz kalıp kesik cümleler ile yeden sesi olan rast perdesine kadar düşölüp tekrar karar perdesinde kalınmıştır.

Taksimın ikinci kısmı diyebileceğimiz bu bölümde neva perdesinden başlayıp atlamalı sesler kullanarak acem, eviç ve buselik perdelerini basarak ve eviç perdesinde asma kalış yapmıştır. Eviçte segah makamını iyice duyurduktan sonra muhayyer perdesini yakalamış ve tiz neva civarında dolaşmıştır. Sonra sıralı sesler halinde hüseyini perdesine kadar düşüp kısa bir asma kalıştan sonra hemen karar perdesi olan düğah perdesine basılmıştır. Sonra oktav sesi olan muhayyer perdesini yakalayıp eviç ve hisar perdelerini iyice duyurduktan sonra hüseyini perdesinde kalış yapılmıştır.

Böylece, yerinde hicaz makamı uygulanıp duyurulmuştur. Daha sonra muhayyer perdesinden başlanıp düğah perdesine gelirken acem perdesi ve nim hicaz perdeleri kullanılarak düğah perdesinde rast tekrar gösterilmiş ve muhayyer perdesi hemen tutulup

sıralı sesler halinde geri gelinerek sadece segah perdesi kullanılarak uşşak çeşnisi duyurulmuş ve ısfahan taksime son verilmiştir.

2.8.3. İsfahan Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimın kız ney akort ile hüseyini aşiran perdesi üzerinden icra edildiği tespit edilmiştir. Hepgür, taksime düğah perdesinden uzun yay çekerek başlamış, nim hicaz perdesini de kullanarak gerdaniye perdesini ve neva perdesi arasında uzun yay kullanmaya devam etmiştir. Hüseyini perdesinde (0.06 saniyede) vurkaç çarpması kullanıp, sıralı sesler ile inerken tekrar nim hicaz perdesine basarak ve uzun yay ifadesini kullanmaya devam etmiştir. (0.08 saniyede) vibrato yapmış ve çarpma glissando ile neva perdesine gelip (0.10) saniyede kesik yay ifadesi kullanıp çok küçük bir es almıştır. Tekrar neva perdesinde (0.12 saniyede) vurkaç çarpma kullanarak uzun yay ile kalış yapıp düğah perdesine dokunduktan sonra hemen gerdaniye perdesini tutmuştur. (0.19 saniyede) uzun yay ile çarpma kaydırma yaparak neva perdesine inmiştir. Kesik yay ile çargah perdesi ve segah perdesine basıp çargahta çarpma glissando yapıp (0.25 saniyede) segah perdesinde üçlü çarpma kullanarak kesik yay ifadesi ile kalış yapmıştır.

Kesik yay kullanmaya devam ederek eviç perdesinden başlayıp muhayyer perdesine gelip çarpma kaydırma yaparak buselik perdesine dokunup üçleme yaparak hüseyini perdesinde küçük bir kalış yapmıştır. Çargah perdesine inerek çargah perdesinde (0.35 saniyede) glissando yapmış, çiftli çarpmalar ve kesik yay ifadeleri ile rast perdesine kadar düşüp uzun yay kullanarak küçük bir kalış yapmıştır. Karar perdesi olan düğah perdesine gelinip kalınmıştır. Hemen oktavı olan muhayyer perdesi yakalanıp kesik ve flu (yayı bastırmadan) kişisel bir motif kullanarak neva perdesine düşüp (0.54 saniyede) acem perdesinde çarpma yapıp çiftli sesler kullanarak rast perdesine gelinmiştir. Küçük bir es kullanarak hemen hüseyini perdesini yakalayıp (0.59 saniyede) çift çarpma yapıp üçleme kullanarak tekrar rast perdesine kadar inilmiştir. (1.03 saniyede) çargah perdesinde çarpma glissando yapıp karar perdesine gelerek (1.07 saniyede) kesik bir cümle ile kalış yapılmıştır. Neva perdesine dokunup atlamalı sesler kullanarak muhayyer perdesine kadar gelip kesik cümleler uygulayarak (1.15 saniyede) eviç perdesinde keskin bir kalış yapmıştır. Neva perdesini tutup uzun yay ile puandorg yaparak, tekrar eviç perdesine gelerek tekrarlı cümleler ile eviç perdesinde kesik yay kullanıp (1.19 saniyede) sıralı tekrar eden bir kalış yapıp neva perdesine inmiştir. Nim hicaz perdesini kullanarak (1.25

saniyede) çarpma kaydırma yaparak segah perdesine ve çarpma yaparak rast perdesine inmiştir. Hemen gerdaniye perdesini yakalayıp (1.30 saniyede) çarpma glissando ve çarpma kaydırma kullanarak çargah ve neva perdeleri arasında kesik cümleler ile dolaşmıştır. Eviç perdesinde (1.32 saniyede) keskin bir kalış yapmıştır. Eviç perdesinde çarpma kullanıp muhayyer perdesini tutarak vibrato yapıp uzun yay kullanarak (1.37 saniyede) puandorglu olarak kalış yapmıştır. Segah perdesinde tril yapıp gerdaniye perdesinde küçük bir puandorg daha uygulayıp kalış yapmıştır. (1.44 saniyede) çarpma kaydırma yapıp muhayyer perdesine gelerek tiz çargah perdesinden tiz neva perdesine çarpma kaydırma yapıp ajiliteli pasajlar ve üçlemeli çarpmalar kullanmıştır. (1.54 saniyede) hüseyini perdesinde çarpma kullanarak küçük bir kalış yaptıktan sonra düğah perdesini gösterip hemen oktavı olan muhayyer perdesini yakalayarak tiz çargah perdesinde glissando ve çift çarpma yapmıştır (2.00 saniyede) Çiftli sesler kullanarak neva perdesine düşüp hüseyini perdesine kaydırma yaparak çargah perdesine geri gelip hemen kısa ve kesik yay ifadeleri kullanarak eviç perdesini yakalamıştır. Glissando yapıp muhayyer perdesine gelip kısa ve keskin yay kullanmaya devam ederek bağlı cümleler ile eviç ve hisar perdelerine basmıştır. Glissando ve kaydırma yaparak hisar perdesinde vibrato uygulayıp (2.09 saniyede) keskin ve kısa bir kalış yapmıştır. Muhayyer perdesini tutup kısa cümleler ile tuşesini biraz daha sert ve keskin kullanarak gerdaniye perdesinde çarpma yapmıştır. Eviç perdesinden hisar perdesine kaydırarak uzun yay ifadesi ile glissandolu bir ifade uygulayıp neva perdesine düşerek (2.16 saniyede) çargah perdesinde tril yapıp küçük bir asma kalış yapmıştır.

Muhayyer perdesinden alıp birbirini tekrar eden cümleler ile acem ve hüseyini perdelerini kullanarak hüseyini perdesinden kaydırma yapıp neva perdesine inmiştir. Çargah ve hüseyini perdeleri arasında uzun yay ifadesi kullanarak çarpma kaydırma ifadeleri ile (2.26 saniyede) rast perdesine kadar inmiştir. Neva perdesinden muhayyer perdesine kadar sıralı sesler ile (2.29 saniyede) muhayyer perdesinde çarpma yapıp eviç perdesini de kullanarak neva perdesine inmiştir. Kesik yay ifadeleri ile muhayyer perdesi ve neva perdesi arasında cümleler, kişisel motifler kullanarak ve sıralı sesler ile rast perdesine inmiştir. (2.40 saniyede) küçük bir asma kalış yapıp hüseyini perdesi ve düğah perdesi arasında birbirini tekrar eden cümleler kurarak (3.02 saniyede) karar perdesi olan düğah perdesinde icrayı sonlandırmıştır.

2.9. Rast Taksimi

2.9.1. Rast Taksimın Notası

RAST TAKSİM

Şekil 9: Rast taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.9.2. Rast Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür, icra etmiş olduğu rast makamını yeden sesi olan ırak perdesi ile başlayıp karar perdesi olan rast perdesi ile kalış yapmıştır. Ardından düğah perdesinde kısa bir puandorg yapıp segah perdesine dokunduktan sonra tekrar karar perdesi olan rast perdesine inmiştir. Karar perdesi olan rast perdesinden hemen sonra hüseyini perdesini yakalamış ve sıralı olarak segah perdesine kadar inip, küçük bir kalış yapmıştır. Hemen ardından neva perdesini tuttuktan sonra birbirine yakın sesler ile rast perdesine inip kalış yapmıştır. Hepgür rast makamının özelliklerini kullanarak yerinde yerinde rast beşlisini duyurmuştur.

İcra edilen taksimın gelişme bölümünde gerdaniye perdesi ile başlayıp neva perdesine düşerken eviç ve hisar perdelerine basarak neva perdesinde uzun bir kalış yapmış ve

nevada hicazı duyurmuştur. Tekrar hüseyini perdesini tutup sıralı sesler halinde karar perdesi olan rast perdesine kadar düşmüştür.

Hepgür rast makamını tekrar kısa bir şekilde duyurduktan sonra bağlı olarak rast perdesinin oktav sesi olan gerdaniye perdesini yakalayarak eviç ve hisar perdelerini kullanıp neva perdesinde bir kalış daha yapmıştır. Neva perdesi ve muhayyer perdesi arasında yanaşık sesler ile cümleler kurup neva perdesinden inerek düğah perdesine dokunmuştur. Nim hicaz perdesini kullanarak hüseyini perdesine kadar gelip tekrar geri düşerek rast perdesi ve yedeni olan ırak perdesini tutmuştur. Sonra hemen çargah perdesini yakalayıp segah perdesine düştükten sonra kısa bir kalış yapmıştır. Sonra birbirini tekrarlayan cümleler kurarak karar sesi olan rast perdesine kadar gelip yapmış olduğu taksim icrasını sonlandırmıştır.

2.9.3. Rast Taksim İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimın kız ney akorduyla yegah perdesi üzerinde icra edildiği tespit edilmiştir. Hepgür, makamın yeden sesi olan ırak perdesinden düz ve uzun yay kullanarak başlayıp rast perdesine gelip düğah perdesinde küçük bir çarpma yapmıştır. Sonra (0.05 saniyede) düz ve uzun yay kullanmaya devam ederek kalış yapıp, ajiliteli melodik cümleler ile düğah perdesini tutarak burada da puandorg ile küçük bir kalış yapmıştır. Segah perdesine dokunup (0.15 saniyede) keskin bir yay ifadesi kullanıp neva perdesi ve hüseyini perdesinde çift çarpmalar kullanarak segah perdesine inmiştir. Ardından küçük bir üçlü çarpma kullanarak düğah perdesini yakalayıp, vibrato yaptıktan sonra (0.23 saniyede) karar rast perdesine gelmiştir. Kesik yay ifadesi ile kısa bir asma kalış yapmıştır. Gerdaniye perdesinden başlayıp eviç ve hisar perdelerini de basarak tek yay ile neva perdesine inmiştir. Segah perdesi ve neva perdesi arasında üçlü çarpmalar kullanarak (0.29 saniyede) neva perdesinde asma kalış yapmıştır. Ardından hüseyini perdesine glissando ile dokunup sıralı sesler kullanarak tek yay ifadesi ile rast perdesine kadar inmiştir. (0.39 saniyede) Bağlı yay kullanarak gerdaniye perdesini tutup kesik cümleler ile glissando'lu olarak eviç perdesine inmiştir. Eviç perdesinde vibrato yaparak gerdaniye perdesine dokunup eviç perdesini ve hisar perdesini kullanmaya devam ederek sıralı sesler halinde düşerek neva perdesinde kesik bir yay ifadesi ile (0.44 saniyede) kalış yapmıştır. Vurkaç çarpmaları kullanarak neva ve hüseyini perdelerini basıp, gerdaniye perdesinden muhayyer perdesine kaydırma kullanarak üçlü çarpma yapmıştır. Geri

gelirken acem perdesine basıp hüseyini ve neva perdelerinde küçük triller kullanarak kaba çargah perdesine gelmiştir. Acem perdesine glissando'lu olarak gelip gerdaniye ile çarpma yapıp (0.52 saniyede) kesik ve sert yay ifadesi ile asma kalış yapmıştır. Bağlı yay ifadesi kullanarak hüseyini perdesine düşüp üçlemeli çarpma kullanarak birbirini tekrar eden cümleler halinde ve kesik yay ifadeleri ile (1.00 saniyede) düğah perdesinde küçük bir kalış yapmıştır. Kaba nim hicaz perdesini tutup üçlemeli müzik cümleleri ile acem perdesine gelip üçlemeli cümleler ve kesik yay ifadelerini kullanmaya devam etmiştir. Karar perdesine kadar düşüp (1.06 saniyede) kaba çargah perdesine glissando'lu olarak gelip asma kalış yapmıştır. Üçlemeli ve kesik yay ifadelerini kullanmaya devam ederek neva perdesinden segah perdesine inip ufak bir vibrato yapıp karar perdesi rasta gelmiştir. (1.15 saniyede) uzun yay ile taksim icrası sonlandırılmıştır.

2.10. Mahur Taksimi

2.10.1. Mahur Taksimın Notası

MAHUR TAKSİM

Şekil 10: Mahur taksim notası

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

2.10.2. Mahur Taksimın Makamsal Analizi

Hepgür, icra etmiş olduğu taksimde makamın inici özellikte olmasında dolayı icrasına, güçlü perdesi olan gerdaniye perdesi ile başlamıştır. Mahur perdesine düşerek mahur perdesini duyurduktan sonra güçlü perdesi olan gerdaniye perdesinde kalış yapmış ve hüseyini perdesine düşerek hüseyini perdesinde buselik duyurmuştur. Sıralı sesler halinde muhayyer perdesine ve çargah perdesine kadar çıkıp, cümleler kurarak tekrar güçlüsü olan gerdaniye perdesinde duraklamıştır. Hemen muhayyer perdesini yakalayıp tekrar eden cümleler ile iniş yaparken mahur perdesini eviç perdesi olarak ve çargah perdesini nim hicaz perdesi olarak basmıştır. Neva perdesinde nihavend makamını bir süre duyurduktan sonra neva perdesi ile muhayyer perdesi arasında dolaşıp geri gelirken tekrar perdesini basıp ardında segah perdesine dokunmuştur. Sonra buselik perdesinde kısa bir kalış yapmış ve hemen düğah perdesini yakalayıp nim hicaz perdesini tekrar kullanarak acem perdesine gelmiştir. Düğah perdesine geri geldikten sonra küçük bir hicaz göstermiş olmaktadır.

Hepgür, çargah beşlisi seslerini de uygulayıp rast makamına karar perdesinde inip, güçlüsü olan gerdaniye perdesini yakalamıştır. Sonra birbirini tekrarlayan cümleler kurup mahur makamının özelliklerinde de olan çargah dizisine yerinde inici rast cümleleri kurarak karar perdesine kadar inmiştir. Düğah perdesi ve neva perdesi arasında ikili, atlamalı sesleri kullanmış rastta çargah beşlisini uygulamıştır. Ardından buselik perdesinde asma kalış yapıp rast perdesine kadar inerek karar verip taksim icrasını sonlandırmıştır.

2.10.3. Mahur Taksimın İcra Tekniği Açısından Analizi

Taksimın Mansur akort ile kaba çargah perdesinden icra edildiği tespit edilmiştir. Hepgür, gerdaniye perdesine dokunarak sakın bir icra tavrı ile başlayıp hemen mahur perdesini yakalayıp uzun yay kullanarak kalış yapmıştır. Sonra gerdaniye ve muhayyer perdelerini çarpma olarak duyurduktan sonra tekrar çift çarpma yaparak (0.07 saniyede) gerdaniye perdesinde uzun yay ifadesi ile kalış yapmıştır. Bağlı yay kullanarak glissando'lu olarak hüseyini perdesine gelip üçlemeli cümleler kurarak ve çift çarpma yaparak muhayyer perdesine kadar çıkmıştır. Tekrar üçlemeli cümleler kurup buselik perdesine dokunup çargah perdesinde vurkaç çarpması yaparak mahur perdesine gelmiştir. Vibrato yaparak küçük bir asma kalış yaptıktan sonra buselik perdesini yakalayıp kesik yay ifadeleri ve

vurkaç çarpmaları ile (0.20 saniyede) gerdaniye perdesinde (asma karar perdesi) kalış yapmıştır.

Hepgür, tekrar gerdaniye perdesinden başlayıp mahur perdesine glissando yapıp hemen muhayyer perdesini tuttuktan sonra küçük bir tril yaparak kesik yay ifadeleri ile kaydırma yapmıştır. Hüseyini perdesine inip, üçlü triole ile kaba nim hicaz perdesini de kullanarak (0.31 saniyede) keskin bir ifade ile neva perdesinde kalış yapmıştır. Neva perdesinde tekrar üçlemeli bir ifade ve kesik yay kullandıktan sonra gerdaniye perdesini tutup glissando'lu olarak acem perdesine inmiştir. Hüseyini ve acem perdesi arasında bağlı yay ile birbirini tekrar eden cümleler kurarak geri gelip kaba çargah perdesini basıp üçlü çarpma yapmıştır. (0.41 saniyede) Buselik perdesinde tril kullanarak küçük bir yay ifadesi ile kalış yapıp hemen rast perdesine dokunup kaba nim hicaz ve neva perdesi arasında vibrato ve glissando ifadeleri uygulamıştır. Gerdaniye perdesini yakalayarak sıralı sesler olarak geri gelirken acem ve kaba çargah perdelerini de kullanmıştır. Buselik perdesine kadar düşerek (0.49 saniyede) kürdi perdesinde vibrato ifadesi ile asma kalış yapmıştır. Tekrar kaba nim hicaz perdesini tutup acem perdesine kadar uzun, bağlı yay ve çift çarpma kullanarak gelip, üçlemeli ve kesik yay ile rast perdesine kadar inmiştir. Rast perdesi ve kaba çargah perdesi arasında glissando kullanarak uzun yay ifadesi ile cümleler kurduktan sonra rast perdesinde (0.59 saniyede) asma kalış yapmıştır. Kaba çargah perdesinde uzun ve bağlı yay ifadeleri kullanıp hüseyini perdesi ve rast perdesi arasında sıralı sesler ve glissando'lu cümleler kurup hemen gerdaniye perdesini bağlı yay ifadesi ile yakalamıştır. Kesik yay ifadeleri kullanmaya başlayarak üçlemeli cümleler ile hüseyini perdesinde (1.22 saniyede) tril yapıp çarpma yaparak buselik perdesine inmiştir. Bağlı cümleler ile sıralı sesler halinde gelip rast perdesini kesik yay ile duyurarak küçük bir kalış yapıp, daha sonra uzun yay ile (1.28 saniyede) karar olarak rast perdesinde taksimi sonlandırmıştır.

SONUÇ

Yapılan bu araştırma ile elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda öneriler yer almaktadır.

Bu çalışmada Türk müziğinde önemli bir yere sahip olan keman sanatçısı Aslan Hepgür'ün yapmış olduğu icra tekniği ve makamlardaki nazari anlayışını 10 farklı makamda yaptığı taksimler üzerinden değerlendirilip incelenmiştir.

Taksimlerin makamları analizi ile Hepgür'ün keman sazı üzerindeki icra şekli, yapmış olduğu nüans ve süsleme teknikleri ele alınmıştır. Hepgür'ün keman sazındaki tavrı, 10 farklı makamda yaptığı taksimlere yansıyan yönleri ile değerlendirilmiştir.

Makamların icrası esnasında Hepgür'ün kendine has ifadeler, cümleler kurarak ve bir yandan da makamın özelliklerinde bağlı kalıp yapmış olduğu geçkileri oldukça yerinde kullanmıştır. Yapılan taksimlerde tekdüze seyir anlayışından çıkıp kendine özgü ve kendi tavrı ile makama yeni duygular ve yeni motif cümleleri kullanarak makamı icra ettiği görülmektedir. Makamlardaki melodi yapısının zenginliği ve dinleyiciye hissettirilen ifade gücü kabiliyeti, becerisi ile makamların adeta kendine özgün anlatımını yapmış olduğunu söyleyebiliriz.

Aslan Hepgür'ün taksimlerinde kız ney akordu, mansur akordu ve sipürde akordu tercih ettiği görülmüştür. Kız ney akordundan 5 taksim (kürdilihicazkar, nihavend, hicazkar, ısfahan, rast) Mansur akordundan 4 taksim (hüseyini 2. versiyon, muhayyer, hicaz, mahur) ve sipürde akordundan 1 taksim (hüseyini) yapmıştır.

Aslan Hepgür, keman sazındaki kendine has tavrı ile yapmış olduğu taksimlerde her bir taksimi hazır yazılmış bir kompozisyon şeklinde icra sergilemiştir. Taksimlerde bölümlere ayırabileceğimiz şekilde bir taksim icrası görüldüğü için makam içinde yapılan yakıştırmalı ve kulak bozmadan yapılan makamsal geçkiler net şekilde duyurulup, hissettirilip ve anlaşılır bir şekilde makam içerisinde işlendiği görülmüştür. Taksim girişlerini genelde daha kısa cümleler kurmayı tercih edip, ortalarında makamsal geçkileri kullanmakta ve taksimin sonlarına doğru icra etmiş olduğu makamın özelliklerini hissettirip sıralı ve net sesler kullanarak kısa ve kesik cümleler ile taksimi tamamlamaktadır.

Hepgür keman çalım tekniğindeki hâkimiyeti ile taksim içerisindeki kullanmak ve kurmak istediği melodik cümlelerini tereddütsüz, saza hakim ve anlaşılır bir şekilde ifade etmiştir.

Kemanda teknik hâkimiyetini hissettirmekle beraber kurmuş olduğu cümlelerden müzikal zenginliğinin de fazla olduğu görülmektedir. Özellikle uzun yay kullanımlarında kurulan cümle içerisindeki pozisyonda yapılan parmak hareketleri teknik açıdan değerlendirilip ele alındığında oldukça zor sayılabilecek pozisyonların kullanıldığı gözlenmiştir.

Aslan Hepgür'ün keman üzerinde olan hâkimiyetinin ve kendisine özgü tavrının, farklı makamlarda yapmış olduğu bu 10 taksimde de açıkça görüldüğü sonucuna varılmıştır. Taksim icrası sırasında melodik olarak birbirine uyumlu cümleler kuran Hepgür, yapmış olduğu nüans ve süslemeler ile taksimlerini zenginleştirmiştir.

Hepgür'ün yapmış olduğu 10 farklı makamdaki taksimlerin incelenmesinin sonucunda kendine has melodik cümleler, nüanslar ve ifadelerin uyumlu ve zengin görüldüğü belirtilebilir. Kemanı teknik bakımından oldukça ustalıkla kullandığı ve sazına olan hâkimiyeti açıkça görülmektedir. Hepgür'ün taksimler sırasında kullandığı (çarpmalar, glissando, vibrato, trıl) vb. gibi kullanmış olduğu süsleme ifadeleri kendine has ve onun özelliklerini ortaya çıkaran özgün bir icrayı yansıtmaktadır. Kullanmış olduğu süslemeler, genellikle uzun yay kullanması, sakın bir çalım tarzı kullanıp yerine göre forte uygulaması gibi özellikler Hepgür'ün tavrında ön plana çıkaran en önemli özelliklerdendir. Yapılan taksimlerin kurgulanmış şekilde icra edilmesi ve melodik cümleler arasındaki uyum oldukça başarılı olduğu söylenebilir. Taksim sırasında yapmış olduğu makamsal geçkilerde makam nazari alandaki bilgisi aşikârdır.

Bu çalışma keman sazında bir tavrı sahibi olan Aslan Hepgür'ün icra anlayışını algılamak ve onun tavrını öğrenmek isteyenler için yol gösterici bir çalışmadır. Hepgür'ün keman üzerinde kullandığı çalım tekniklerini, icra sırasında uyguladığı süslemeleri ve yay kullanım tekniklerini öğrenmek için bu çalışma başvurulacak bir kaynak olarak sayılabilir. Özellikle keman sazı dikkate alınarak nazariyat açısından makamlara olan bakış açısını öğrenmek ve incelemek isteyen kişilere bu yapılan çalışma katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Analiz ve tavrı incelemesi yapmak adına bu çalışmanın Türk müziği alanına faydalı bir çalışma olabileceği kanaatindeyiz.

Türk müziğinde önemli bir yeri olan kemanın öğrenilmesi ve Türk müziği keman icrasının geliştirilmesi adına geleneksel icra yapan diğer kemanîlerin bu tarz taksim ve eser incelemeleri keman icrası alanına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmaya benzer çalışmalarla keman talebelerinin icra ve tavır gelişimleri sağlanmalı, bu çalışmalar akademik araştırma konuları ve projeleriyle desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akyol, Ö. (2011). *Aslan HEPGÜR'ün Hayatı ve Musiki Çalışmaları*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Kılınçarslan, F. ve Koç, F. (2020). Necati Çelik'in sûz-i dil makamındaki taksimlerinin makamsal ve ud icra tekniği açısından analizi. *SBedergi* 4 (6) 56-70.
<http://dx.doi.org/10.29228/sbe.42924>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR ısfahan keman taksimi* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kew0rGOVqIs>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR kürdilihicazkar keman taksimi* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=wHGZrIS71Ek>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR İsfahan keman taksimi* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kew0rGOVqIs>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR Rast taksim* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=GMkQNHGvons>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR Mahur taksim* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=YPm0DrIQxGs>
- Klasik Musiki. (2019, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR Nihavent keman taksimi* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=XbH0lEOIUy8>
- Nağme-i Aşk. (2019, 5 Mart). *Keman Taksimi-Arslan HEPGÜR* [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=9GuhQYfNwiY&list=PLhyPtkeMP-liOS9BiD61mBmbfD_GOIYK
- Özkan, İ. H. (1998). *Türk mûsikîsi nazariyatı ve usulleri* (5. Baskı). Ötüken yayınları
- Öztuna, Y. (2006). *Türk mûsikîsi klasik Türk san'at mûsikîsinin ansiklopedik sözlüğü* (Birinci basım, Cilt I-II). Orient Yayınları
- Tsm & Taksimler. (2019, 5 Mart). *Keman Taksimi (hüseyni)-Aslan HEPGÜR* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=TBGOrHRsxyI>
- Tsm & Taksimler. (2022, 5 Mart). *Aslan HEPGÜR- hicazkar keman taksimi* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=VIHcKJLUmUw>
- Tsm & Taksimler. (2022, 5 Mart). *Muhayyer keman taksimi- Aslan HEPGÜR* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=uPYJuYcsP0w>
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*. TDK

EKLER

Ek 1: Aslan HEPGÜR Fotoğrafları

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Hasan ÇİZMELİOĞLU	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Devlet Konservatuvarı
Bölümü	Türk Müziği
Makale ve Bildiriler	
1. Çizmeliolu, H. ve Koç, F. (2022). Aslan Hepgür'ün kürdilihicazkâr makamındaki keman taksiminin makamsal ve icra tekniği açısından analizi. Online Journal Of Music Sciences, 7 (1), 20-41. https://doi.org/10.31811/ojomus.1069648	